

Doi: <https://doi.org/10.51960/jitte.1486859>

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Geçmişi / Article History

Alındı/Received: 20.04.2024

Düzeltilme alındı/Received in revised form: 02.10.2024

Kabul edildi/Accepted: 09.11.2024

ÖĞRETMENLERİN ACİL UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK ALGILARI¹

Elif YILMAZ KAYA², İbrahim ÇETİN³

Özet

Bu çalışmada COVID-19 pandemisi döneminde ortaokullarda görev alan öğretmenlerin acil uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile farklı branş öğretmenleri içerisinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcılar Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, İngilizce ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşlarından 30 öğretmenden oluşmaktadır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile nitel veri toplanmıştır. Çalışmada bazı görüşmeler yüz yüze yapılarak ses kaydı alınmış; bazıları ise COVID-19 salgını sürecinde iletişimin yüz yüze yapılamamasından dolayı bir çevrimiçi platform üzerinden gerçekleştirilerek kaydedilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Ses kayıtları ayrı ayrı kelime işlemci sayfası şeklinde düzenlenerek kaydedilmiş sonra veriler kodlanarak kategori ve alt kategoriler oluşturulmuştur. Verilerin analizine ilişkin bulgular sonucunda öğretmenlerin acil uzaktan eğitime yönelik daha çok olumsuz görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler çoğunlukla yaşadıkları sıkıntıları vurgulamıştır. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde ve uzaktan eğitimdeki derslerinde benzer öğretim yöntem ve teknikleri kullandıkları, derslerde teknolojiyi kullanmada yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda uzaktan eğitimde kullanılacak ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olunmadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin derslerinde uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimi desteklemek için yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin olanaklarını birlikte kullanıp hibrit eğitimi uygulamak istedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Acil uzaktan eğitim, pandemi, COVID-19, öğretmenler

¹ Bu çalışma, birinci yazarın "Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Acil Uzaktan Öğretim Deneyimlerine Yönelik Algıları" isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

² Milli Eğitim Bakanlığı, elifyilmaz6714@gmail.com, ORCID: 0009-0006-0337-4181

³ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, ibretin@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5127-0471

1. Giriş

Hızlı bir şekilde gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde eğitim alanında bilgiye ulaşmada yeni bir uygulama olan uzaktan eğitim kavramı belirginleşmeye başlamıştır (Özbay, 2015). Uzaktan eğitim kavramına ilk olarak 1892 yılında Wisconsin Üniversitesince ait yayınlanan bir katalogta rastlanılmıştır (Kayalı, 2022). Uzaktan eğitimde temel amaç eğitimin devamlılığının sağlanmasını kesintiye uğratabilecek mekân ve zaman sorunlarını ortadan kaldırarak öğretmen ve öğrencinin gelişen teknoloji sayesinde eğitim faaliyetlerini sağlamak ve sürdürmektir. 20 Mart 1728 Boston Gazetesinde steno (kısa ve yalın imgelerden oluşan bir yazı) eğitiminin verileceği ilanı ve 1833 tarihli bir İsveç gazetesinde mektupla yazılı anlatım dersi verileceğine dair ilandır (Kaya, 2002). 1840 yılında Isaac Pitman tarafından İngiltere’de mektupla verilen steno dersleri dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulaması olarak kabul edilmektedir (Mshvidobadze & Gogoladze, 2012). Uzaktan eğitim; bir eğitim kurumu tarafından (Kaya, 2002) öğretim faaliyetlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak planlanıp yürütüldüğü (Yükseköğretim Kurulu Daire Başkanlığı, 2020), öğretmen ve öğrencilerin farklı mekân ve zamanlarda katılabildiği bir öğretimdir (İşman, 2011; Moore, 1990). Elektronik araçlar kullanılarak özel öğretim yöntemleri ile öğretimin genellikle sunulduğu yerden farklı bir yerde planlı olarak gerçekleştirildiği bir eğitim şeklidir (Moore ve Kearsley, 2012). 1700’lü yıllarda mektupla başlayan uzaktan eğitim uygulamalarında teknolojinin gelişmesiyle birlikte radyo, televizyon, telefon ve bilgisayar kullanılmaya başlanılmıştır (Holmberg, 1995).

Acil uzaktan eğitim COVID-19 pandemisinde eğitimin devam etmesini sağlamak için en iyi çözüm olarak karşımıza çıkmıştır. Acil uzaktan eğitim kavramı ile planlı gerçekleşen uzaktan eğitim kavramı arasında farklılıklar bulunmaktadır (Kayalı, 2022). Ani gelişen bu süreçte yeterli deneyim ve planlama zamanının olmaması bu eğitimi uzaktan eğitimden ayırmaktadır (Yücel, 2024). Öğretmenlerin sorumluluğunda gerçekleşen bu acil durum için acil uzaktan eğitim kavramının kullanımı daha doğru bulunmuştur (Hodges, 2020). Acil uzaktan eğitim, kriz dönemlerinde geçici çözümler sunan altyapı, cihaz, donanım ve yazılım eksikliklerine rağmen daha çok öğretmenlerin sorumluluğu altında öğrenenin eğitim faaliyetlerine ve eğitim materyallerine ulaşabildiği faaliyetlerdir (Hodges, Moore, Lockee, Trust ve Bond, 2020). Yurdakal ve Susar-Kırmızı’ya (2020) göre plansız ve doğaçlama şekilde yürütülen çevrimiçi eğitim faaliyetleri olarak da nitelenir. Ortaya çıkan kriz durumlarının yönetiminde canlı dersler ve yardımcı materyallerle yapılan bir eğitim takviyesi, destekleyici eğitimidir (Uğur, 2020). Uzaktan eğitim bir tercih iken acil uzaktan eğitim, eğitimin devam etmesini sağlamak için mecbur kalmış bir uygulamadır (Bozkurt ve Sharma, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinde zamanla öğretmenin üstlendiği görevlerde bir değişim yaşanmıştır (Cöbek, 2022). Mektupla uzaktan eğitim modelinde öğretmenler, öğretim materyallerinin dağıtılmasından sorumludur. Daha sonra radyo ve televizyon kullanılarak gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, bilgiyi veren kişi rolüne geçmiştir. Çift yönlü iletişim ve etkileşim sağlayan internet üzerinden kullanılabilen yazılımların ortaya çıkmasıyla öğretmenin rolü, öğrenciye öğrenmeyi öğretme rolüne dönüşmüştür (Uşun, 2006). Bozkurt’a (2020) göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler, öğretim materyalinin hazırlanması, düzenlenmesi ve kullanılmasıyla ilgili gerekli bilgiye sahip olmalıdır. Bu süreçte öğretmenlerin, bilgi kaynağı rolünden öğrencilere rehberlik eden kişi rolüne geçmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Uzaktan eğitim hakkında tecrübesi olmayan birçok öğretmen COVID-19 pandemisindeki bu sürece hazırlıksız yakalanmıştır. Yeterli destek alamayınca zorluklarla karşılaşan öğretmenler (Süvari, 2023), hayatlarındaki bu değişimden kaynaklı kaygı ve stres yaşamışlardır (Tunç Topbaş, 2022). COVID-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin yüz yüze eğitimde derslerinde kullandıkları içerikleri uzaktan eğitime uygun hazırlaması ve bunları dijital ortama aktarması gerekmektedir (Süvari, 2023). Bu nedenle uzaktan eğitimle ders anlatan öğretmenlerin rolünün de öğrenen rolüne dönüştüğü görülmüştür (Chirinda, Ndlovu ve Spangenberg, 2021).

COVID-19 pandemisi sürecinde bazı öğretmen ve öğrencilerin acil uzaktan eğitime katılımı için gerekli cihazın temini, internete bağlanma sorunları, canlı derslerde ses kesilmeleri gibi teknik sıkıntılar yaşanmıştır (Süvari, 2023). İnternet alt yapısı hiç olmadığı ya da internete sınırlı erişim sağlanan bazı bölgeler de bulunmaktadır. Bir evde aynı anda canlı derslere katılması gereken birden fazla öğrencinin olması, uzaktan eğitime katılabilmeleri için evdeki öğrenci sayısı kadar teknolojik cihaz ve iyi bir internet alt yapısı gerektirmektedir. Uzaktan eğitime katılabilmek için gerekli teknolojik cihaza sahip olmayan ve internet erişim sorunları yaşayan öğrencilerin bu durum motivasyonlarını düşürmüş ve derslerin verimliliğini olumsuz etkilemiştir (Gülhan ve Tümay, 2023). Öğretmenler ve öğrenciler canlı derslerde kullanılan EBA platformunun alt yapısından kaynaklı bazı problemlerle de karşılaşmışlardır (Kultaş ve Çalışkan, 2021). EBA sisteminin yavaş olması, internet bağlantı sorunları, her teknolojik cihazda kullanılamaması, giriş yapabilecekleri donanım eksiklikleri gibi problemler öğrencilerin canlı derslere katılımını olumsuz etkilemiştir (Doğan ve Koçak, 2020). Bu durumda öğrencilerin derslere katılması zorunlu tutulamamış ve ölçme değerlendirme yapılmamasına neden olmuştur. Pandeminin ilk başlarında sistemden kaynaklı yaşanan teknik sorunlar zamanla azalmış, uzaktan eğitim sistemi konusunda tecrübelenen öğretmen ve öğrenciler daha az sorunla karşılaşmıştır (Deli, 2021; Ünal ve Bulunuz, 2020).

Acil uzaktan eğitimin uygulanması aşamasında içeriğin tasarlanması ile ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin zorlandıkları belirlenmiştir (Sezgin, 2021; Tatlı vd., 2021). Pandemi sürecinde öğretilerden acilen uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamaları ve sisteme uygun öğretim yöntem ve teknikleri hazırlamaları

beklenmiştir (Güllü, Doğan, Kaymak ve Polat, 2022). Hızlı gerçekleşen bir süreç olduğu için öğretmenlerin hazır bulunuşlukları incelenmemiş, öğretmenlerin de sisteme uygun öğretim yöntem ve teknikleri hazırlamak için zamanları kalmamıştır (Deli, 2021). İnternet alt yapısı ve teknolojik cihaz eksiklikleri nedeniyle uygulayabilecekleri öğretim yöntem ve teknikleri de kısıtlanmıştır. Yılmaz ve Aktuğ (2011) çalışmalarında öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecindeki derslerinde çoğunlukla sunuş yöntemini kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Güllü, Doğan, Kaymak ve Polat (2022), öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki derslerinin sözel anlatım, soru cevap, slayt ve soru çözümü yöntemi kullandıklarını göstermiştir. Bu yöntemleri kullanma nedeni olarak canlı derslerde uygulama, etkinlik yapılamaması ve kazanımların bu sürece uygun olmaması gösterilmiştir. Yüz yüze eğitim için hazırlanmış öğretim programlarındaki kazanımların uzaktan eğitim süreci için yenilenmesi gerekmektedir (Öz, Aydemir ve Erdamar, 2022). Öğretmenin dersi aktaran olarak aktif iken öğrencilerin dinleyici olarak pasif konumda olması, canlı derslerde kullanılacak öğretim yöntem ve tekniklerini sınırlandırmıştır.

Acil uzaktan eğitimde bu sürece hazırlıksız olunmasından dolayı ölçme değerlendirme uygulamaları öğretmenlerin tercihlerine bırakılmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde soru-cevap, çevrimiçi dev kontrolü ve testler aracılığı ile ölçme-değerlendirme çalışmalarını sürdürdükleri görülmüştür (Öz, Aydemir ve Erdamar, 2022). Uzaktan eğitimde gerçekleştirilen çevrimiçi sınavlar öğrencilerin kimliklerinin doğrulanmasında yetersiz kalmaktadır (Flori ve Kowalski, 2010). Bu durumda öğrencilerin evden çevrimiçi sınavlara girmeleri gözlenme ve takiplerini güçleştirdiğinden sürecin güvenli bir şekilde uygulanmasına engel olmaktadır (Bozkurt ve Uçar, 2018). Güvenirliliği arttırmak için çevrimiçi sınavlarda öğrencilerin kimliklerinin doğrulanması teknoloji destekli yöntemler kullanılarak yapılabilir (Koç, 2021). Sınavlarda üst düzey düşünmeyi gerektiren farklı soru türleri kullanılabilir, soruların yerleri değiştirilerek her öğrenciye farklı versiyonda gönderilebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde ölçme değerlendirmenin nasıl uygulanması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması, öğrencilerin uzaktan eğitimde derslere katılım durumları, sağlıklı bir ölçme değerlendirmenin yapılmasını güçleştirmektedir. Bu süreçte gerçekleştirilen ölçme değerlendirme uygulamaları, çok sağlıklı sonuçlar vermese de öğrencilerin eğitim faaliyetlerinden uzaklaşmaması ve derslere olan ilgilerini kaybetmemeleri için gereklidir (Sarı, 2020). COVID-19 salgınında öncelik insan sağlığını korumak olsa da eğitimde ilerleme sağlanabilmesi için bu süreçte ölçme değerlendirme uygulamalarına önem verilmelidir.

COVID-19 pandemisi döneminde insan sağlığının korunması için yüz yüze eğitime ara verilerek zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmiştir. Alan yazın incelendiğinde acil uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin karşılaştırılması (Hotar, Özcan, Baran, Yacı ve Karagöz, 2021), acil uzaktan eğitimde öğretmenin rolü (Sadık ve Baran, 2021; Yıldırım, 2020), acil uzaktan eğitimde yaşanan teknik sıkıntılar (Avcı ve Akdeniz, 2021; Kazak ve Karaahmetoğlu, 2023), kullanılan öğretim yöntem ve teknikler (Özdemir Baki ve Çelik, 2021; Erbil, Demir ve Armağan Erbil, 2021), ölçme değerlendirmeye (Koç, 2021; Pekcan ve Toraman, 2022) yönelik benzer çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin acil uzaktan eğitim hakkındaki düşünceleri bu sürecin verimliliğini etkilemektedir. Acil uzaktan eğitimin verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için eğitimin önemli paydaşı olan öğretmenlerin acil uzaktan eğitime yönelik yaklaşımlarının belirlenmesi ve bu konuda önerilerin geliştirilmesi önemli görülmüştür. Acil uzaktan eğitim, sadece pandemi sürecinde sınırlı kalacak değil savaşlar, diğer afet türlerinde eğitimin devamlılığının sağlanmasını sağlayacak bir kaynak, bir olanaktır. Bu nedenle çalışmada uzaktan eğitim sürecinde deneyim kazanan öğretmenlerin düşüncelerine yer verilmiştir. Bu çalışmanın amacı ortaokullarda görev yapan farklı branş öğretmenlerinin acil uzaktan eğitim algılarını betimsel olarak ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmak için şu açık uçlu sorular kullanılarak nitel veri toplanmıştır:

1. Size göre salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitim neyi ifade ediyor?
2. Sizce salgın sürecindeki acil uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
3. (a) Uzaktan eğitim sürecinde en çok kullandığınız öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir (doğrudan anlatım, soru-cevap, sunuş, buluş ve iş birlikli çalışma gibi)?
(b) Kullandığınız öğretim yöntem ve tekniklerini yüz yüze eğitimde kullandığınız yöntem ve teknikler ile karşılaştırırsanız ne gibi farklılık ve benzerlikler bulunmaktadır?
4. (a) Uzaktan eğitim sürecinde öğrencileriniz için ölçme değerlendirme etkinlikleri yaptınız mı? Eğer yaptıysanız hangi ölçme değerlendirme araç ve tekniklerini kullandınız?
(b) Bu ölçme değerlendirme araç ve tekniklerini kullanma sebepleriniz nelerdir?
(c) Gerçekleştirdiğiniz ölçme değerlendirme etkinliklerini yüz yüze eğitimde kullandığınız etkinliklerle karşılaştırırsanız ne gibi farklılık ve benzerlikler bulunmaktadır?
5. Salgın sonrasında eğitim öğretim süreçleri planlanırken uzaktan eğitimin kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz? Gelecekte uzaktan eğitimi derslerinizde kullanmak ister misiniz? Cevap evetse; nasıl kullanmak istersiniz?
Cevap hayırsa; neden kullanmak istemezsiniz?
6. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin eklemek istediğiniz görüş ve düşünceleriniz var mı?

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma deseni benimsenmiştir. Olay ve olgular kendi doğal ortamında ele alınarak bütüncül bir bakış açısı ile araştırma problemi yorumlanmakta ve katılımcıların yükledikleri anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmada amaç belirli bir içeriği derinlemesine araştırmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması ele alınan durum hakkında bilgi elde etmek amacıyla kapsamlı, sistematik ve derinlemesine incelenen durumların tanımlandığı bir araştırma yöntemidir (Patton, 2014). Bu sebeple ortaya çıkan acil uzaktan eğitim durumunun öğretmenler üzerindeki algılarını anlamak, derin ve kapsamlı bilgi elde etmek için durum çalışması uygun görülmüştür.

2.1. Katılımcılar

Katılımcı belirleme sürecinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çeşitlilik gösteren durumlar arasındaki ortaklık veya benzerlikleri maksimum derecede yansıtmak için Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, İngilizce ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi şeklinde farklı branş öğretmenleri seçilmiştir. Çalışma gönüllü katılım esası nedeniyle Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, İngilizce ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşlarından 5'er öğretmen olmak üzere toplamda 30 öğretmen ile sınırlı kalmıştır. Araştırmacıların ulaşımı kolay olduğu için Çankırı ilindeki öğretmenler seçilmiştir. COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim sisteminde ders veren öğretmenlerin seçilmesi kistas olarak belirlenmiştir. Aktif olarak acil uzaktan eğitim sürecinde görev yapan öğretmenlerin gözünden süreci göstermek hedeflenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

	Cinsiyet		Kıdem Yılı			Görev Yeri	
	Kadın	Erkek	1-5 Yıl	5-10 Yıl	10 Yıl ve Üstü	Şehir Merkezi	Kırsal Bölge
N	21	9	5	13	12	23	7
%	70	30	17	43	40	77	23

2.2. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Araştırma verileri, görüşme yöntemi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Görüşme sorularının açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan sonda soruları ile daha detaylı bilgi alınması amaçlanmıştır. Görüşme sorularının ilk taslağı, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretimi Anabilim Dalında görev yapan bir ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında görev yapan iki öğretim elemanı olmak üzere üç araştırmacıya sunulmuştur. Geri bildirimler sonrasında görüşme formunun son hali oluşmuştur. İki Türkçe Öğretmenine görüşme formunun son hali sunularak görüşleri alınmıştır. Gönüllü iki öğretmene pilot uygulama amacıyla uygulanmıştır. Görüşme kayıtları bir alan uzmanıyla birlikte değerlendirildikten sonra bir soru üzerinde değişiklik yapılmıştır.

Bu çalışma için Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 15.11.2020 tarihli 2020/11 sayısı ile etik izin alınmıştır. Öğretmenler ile görüşme gerçekleştirebilmek için Çankırı İl Millî Eğitim Müdürlüğünden resmi izinler alınmıştır. Görüşme yapılan katılımcılara görüşme verilerinin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı, gerekli resmi iznin alındığı bildirilmiş; gönüllü olur/onam formu imzalatılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler yaklaşık 30 dakika kadar sürmüştür. Çalışmada katılımcıların izni alınarak görüşmelerin bazıları yüz yüze yapılarak ses kaydı alınmıştır. Bazıları ise COVID-19 salgını nedeniyle sanal ortamda çevrimiçi bir platform üzerinden kaydedilerek gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri 2020-2021 eğitim-öğretim yılı 2. döneminin ilk haftalarında toplanmıştır. Kayıt altına alınan görüşmelerin yazılı dökümleri çıkarılarak deşifre edilmiştir. Çalışmada katılımcılara SÖ1, SÖ2, TÖ1 gibi kodlar verilmiştir.

Verilerin analizinde nitel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yanıtlardaki anlamlı parçalar, kelime veya cümleler halinde seçilip kodlanmıştır. Verilerin analizinin tamamı iki araştırmacı tarafından birlikte yapılmıştır. Verilerin kodlanmasıyla ilgili konular tartışılmıştır. Görüş birliğine varılan ve varılamayan durumlar tespit edilmiştir. Görüş farklılığı olunan durumlar tartışılarak hemfikir haline gelinmiştir. Kod, kategori ve temalar değerlendirilmiş, gerekli değişiklikler yapılarak veri analizini tamamlamıştır. İçerik analizi sonucunda elde edilen bulgular öğretmenlerin doğrudan alıntlarıyla desteklenmiştir. Bazı durumlarda katılımcılar birden fazla yanıt vermiştir ve toplam yanıt sayısı katılımcı sayısından fazladır.

3. Bulgular

3.1. Acil Durum Uzaktan Eğitim

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analiz edildiğinde acil uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinden “Zorunlu ve Verimsiz, Verimsiz, Zorunluluk, İmkân Eşitsizliği, Verimli ve Diğer” olmak üzere altı kategori elde edilmiştir. Bu kategorilerle ilgili bilgiler, Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitim hakkındaki düşünceleri ile ilgili olarak ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Zorunlu ve Verimsiz	9
Verimsiz	8
Zorunluluk	8
İmkân Eşitsizliği	5
Verimli	4
Diğer	1

Zorunlu ve Verimsiz kategorisi, 9 öğretmen görüşüyle en çok görüş bildirilen kategori olmuştur. Bu kategoride öğretmenler acil uzaktan eğitimi uygulamak zorunda kaldıklarını ve bunun verimsiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye göre uzaktan eğitim hem zorunlu hem de verimsizdir. Aşağıdaki İÖ4’ün görüşü, Zorunlu ve Verimsiz kategorisi için örnek olarak verilebilir. İÖ4, öğrencilerin çok verimli olmasa da acil uzaktan eğitim ile eğitimlerine devam edebildiklerini belirtmiştir.

İÖ4: “Benim için öğrencilerin okulla olan bağlantısının kopmaması anlamına gelmekte yani yüz yüze eğitim kadar verimli olmadı tabii. Ama okulun varlığını, öğretmenin varlığını öğrencilerin hissetmeye devam etmesi. Eğitimi her ortamda alabileceklerini bilmeleri bunun bilincine varmaları benim için buydu yani uzaktan eğitim. Aslında bu anlama geldi benim için. Hem benim için hem öğrenciler için. Çünkü ilk defa başımıza geldi hani ilk defa çıktı.”

Verimsiz kategorisinde öğretmenler acil uzaktan eğitimden verimsiz olarak bahsetmişlerdir. Bu kategoride 8 öğretmen görüşü yer almaktadır. Zorunlu ve Verimsiz kategorisinden farklı olarak sadece verimsiz görüşlerinin yer aldığı kategoridir. Verimsiz kategorisi için aşağıdaki alıntı örnek olarak verilebilir.

DÖ3: “Şöyle, ben yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu düşünüyorum aslında. Uzaktan eğitim aslında yüz yüze den daha yorucu. Neden? Çünkü yüz yüze çocuklarla birebir iletişim sağlıyorsun, daha bir aktif oluyor. Bu aktiflik insanı yormuyor bence. Ama uzaktan eğitimde çocukları göremiyorsun. Onların derslerde jest ve mimiklerinden anlayabiliyorsun. Ama yani öğrenciyi göremiyorsun. Soru soruyorsun, bazen cevabını alıp bazen alamıyorsun. Bir engel olmuş oluyor. Tam verimli olduğunu düşünmüyorum uzaktan eğitimin.”

Zorunluluk kategorisi altında 8 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu kategorinin diğer kategorilerden farkı, öğretmenlerin acil uzaktan eğitimden sadece zorunluluk olarak bahsetmişlerdir. Eğitimin devam etmesi için salgın sürecinde yapılacak başka bir çözümün olmamasından dolayı acil uzaktan eğitimi zorunluluk olarak görmüşlerdir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir.

DÖ5: “Uzaktan eğitim, tabii ki öğrencilerin okuldan tamamen uzaklaşmaması, kopmaması için araç, vasıta olarak düşünüyorum ben. Çünkü şu an okula gidilmiyor. Yüz yüze eğitim yapamıyoruz. Bu süreçte çocukları tamamen boş bırakmak da olmayacak. Televizyondan, EBA’dan dinleyebilirler ama bir öğretmenin kontrolünde. Hani neler yapmaları gerektiğini u... bilmeleri açısından, onlara rehberlik etme açısından canlı ders olması gerekiyor diye düşünüyorum.”

Bu başlığın dördüncü kategorisi, 5 öğretmen görüşüyle İmkân Eşitsizliği kategorisi olmuştur. Bütün öğrencilerin canlı derslere katılabilmeleri için internet alt yapısı ve cihazları bulunmamaktadır. Öğrenciler arasındaki bu imkân eşitsizliğinden dolayı birçoğunun canlı derslere katılamadıkları belirtilmiştir. Aşağıdaki alıntıda öğrencilerin acil uzaktan eğitim sürecinde imkân eşitsizliklerinden dolayı verim alamadığı ifade edilmiştir:

SÖ4: “Uzaktan eğitim aslında her okul için aynı olmuyor. Güzel bir şey ama her okulun yeterli imkânı olmadığı için her yerde eşit verim elde edilemiyor uzaktan eğitimde. Ben bu şekilde değerlendiriyorum. Olumlu yanları da var ama her öğrenci eşit imkânı sahip olsaydı çok daha güzel olabilirdi.”

Verimli kategorisinde 4 öğretmen görüşü elde edilmiştir. Diğer kategorilerden farkı, bu kategoride görüş belirten öğretmenler acil uzaktan eğitimin verimli olduğunu düşünmektedir. Sıkıntılar yaşamalarına rağmen salgın sürecinde eğitime devam etme imkânı olduğu için verimli görülmüştür. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir.

FÖ4: “Öğrencilerin bence eğitimden kopmaması, onların canlı tutulması, eğitimden kopmaması bence. Ben faydalı olduğunu düşünüyorum, yani yararlı olduğunu düşünüyorum. Tabii ki sıkıntılar var. Öğrenci ve öğretmen açısından stresli bir iş. Yüz yüze gibi değil stresleri var. O stresi de bıraktığını düşünüyorum ben. Öyle, açıklayıcı olduysa...”

Son kategori olan Diğer kategorisinde 1 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Öğretmen, salgın sürecin acil uzaktan eğitim uygulamasının çok kötü olmadığını ama bunun verimli de olmadığını ifade etmiştir. FÖ2, acil uzaktan eğitimin uygulanmasının hiçbir şey yapılmamasından iyi olduğunu “Kötünün iyisi yani kısaca.” şeklinde belirtmiştir.

3.2. Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz ve Olumlu Yönleri

Veri analizi sonucunda öğretmenlerin acil uzaktan eğitimin olumsuz ve olumlu, yüz yüze eğitimle benzer yönleri ile ilgili görüşlerinden olmak üzere üç kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilerin isimleri “Uzaktan Eğitim Olumsuz Yönleri, Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Benzer Yönleri ve Uzaktan Eğitim Olumlu Yönleri” kategorileri şeklindedir. Bu kategorilerle ilgili bilgiler, Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumsuz ve olumlu yönleri ile ilgili görüşlerinden ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Uzaktan Eğitim Olumsuz Yönleri	108
Öğrenci Kaynaklı Sıkıntılar	31
Düşük seviye derse katılım	10
Devamsızlık	9
Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği	7
İstenmeyen Öğrenci Davranışları	3
Küçük Yaş Grubunun Odaklanamaması	2
Öğretmen Kaynaklı Sıkıntılar	21
Uzaktan Eğitim Platformu Kullanımında Acemilik	19
Temel Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği	2
Uzaktan Eğitim Kaynaklı Sıkıntılar	25
Elektronik iletişimin sınırlı olması	18
Hareket kısıtlılığı	3
Uzaktan Eğitimde Öğrenci Takip Sınırlılığı	2
Diğer	2
Maddi İmkansızlıklar	24
Uzaktan Eğitim Platformu Kaynaklı Sıkıntılar	17
Veli Kaynaklı Sıkıntılar	8
Fiziksel Ortamdan Kaynaklı Sıkıntılar	6
İnternet Alt Yapısı Kaynaklı Sıkıntılar	4
Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Benzer Yönleri	18
Çalışan Öğrenciler Başarılı	8
Bilinçli Öğrenci Pozitif Tutum ve Davranış Gösteriyor	7
Yüz Yüze Eğitimde Başarılı Öğrenci Uzaktan Eğitimde de Başarılı	3
Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri	10
Öğretmen Açısından	7
Kaynak Çeşitliliği	5
Diğer	2
Öğrenci Açısından	3

Birinci kategoride salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerini öğrenci kaynaklı sıkıntılara dayandıran 31 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Öğrenci Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde Düşük Seviye Derse Katılım, Devamsızlık, Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği, İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Küçük Yaş Grubunun Odaklanamaması alt kategorileri yer almaktadır. Düşük Seviye Derse Katılım alt kategorisinde görüş belirten öğretmenler, öğrencilerin derslerde dinleyici, öğretmenlerin dersi anlatan aktif konumda olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kameraları kapalı olduğundan öğretmenlerin canlı derslerde öğrencilerin ders sırasında ne yaptığını göremediğini belirtmişlerdir. DÖ5, aşağıdaki alıntıda canlı derse katılan listesinde ismi olan öğrenciye soru sorduğunda cevap alamadığını ve sınıf ortamındaki gibi öğrencilerin ilgilerini çekemediğini vurgulamıştır:

DÖ5: “Yani öğrenciyi göremek açıkçası bir olumsuzluk, benim açımdan. Çünkü karşımdaki öğrenci o anda ne yapıyor, onu bilmek isterim açıkçası. Dinliyor mu, yoksa açıp gitti mi? Çünkü soru sorduğum zaman mikrofonunu ısrarla açmak istemeyen öğrenciler oluyor. uu... Hani ne yapıyor o öğrenci bilmiyorum. O an derste görünüyor fakat ne durumda onu bilmiyorum. Öğrenciyi kontrol edemiyorum veya çok isteksiz olan öğrenciyi derse çekemiyorum. O anlamda sıkıntı var çünkü sınıf ortamında değil öğrenci.”

Devamsızlık alt kategorisi altında 10 katılımcı yer almaktadır. Bu alt kategoride görüş belirten öğretmenler, öğrencilerin canlı derslere yüz yüze eğitimle verilenler derslerdeki gibi düzenli katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Devamsızlığın bir yaptırımı olmadığı için öğrencilerin derse katılımları isteğe bağlı olmuştur. Uzaktan eğitimdeki derslere katılan öğrenci sayısının az olduğunu vurgulamışlardır. FÖ4, bu alt kategoriye örnek verilebilir:

FÖ4: “Yani, evet, ciddiye alanlar da vardı. Ciddiye almayanlar da çok fazlaydı. Çünkü, çocuğa sorduğun zaman, takip ediyorsun, derse son 5 dakikada giren var. Yüz yüze okulda, bunlar tabii ki olmaz. Çocuk, sabah derse katılmamış. Niye katılmıyorsun? Çünkü, uyudum diyor, annem kaldırmadı diyor. Biraz daha keyfi hareket çok fazla vardı. Bu, en büyük sıkıntı bence. Çünkü, girmesem de olur düşüncesi, çocukta çok fazla olabiliyor. Nasıl olsa uzaktan.”

Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği alt kategorisinde 7 katılımcı görüş belirtmiştir. Bu alt kategoride öğretmenler öğrencilerin canlı derslere girişte zorlandıklarını, bağlantı problemleri yaşadıklarını, gerekli uygulamaları kuramadıklarını vurgulamışlardır. İstenmeyen Öğrenci Davranışları kategorisinde görüş belirten 3 öğretmen, bazı öğrencilerin canlı derslerdeki olumsuz davranışlarıyla ders işleyişini engellediğini belirtmişlerdir. Küçük Yaş Grubunun Odaklanamaması alt kategorisinde görüş belirten 2 öğretmen, ortaokul öğrencileri için uzaktan eğitim sisteminin çok uygun olmadığını vurgulamıştır.

Salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerini öğretmen kaynaklı sıkıntılara dayandıran 21 öğretmen görüşü belirlenmiştir. Öğretmen Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde “Uzaktan Eğitim Platformu Kullanımında Acemilik” ve “Temel Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği” olmak üzere iki alt kategori oluşturulmuştur. Uzaktan Eğitim Platformu Kullanımında Acemilik alt kategorisinde görüş belirten öğretmenler, canlı dersler için kullandıkları uygulamalarla ilk defa karşılaştıklarından acemilik yaşadıklarını, zorlandıklarını vurgulamışlardır. Temel Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği alt kategorisinde bulunan iki öğretmen de canlı derslerde bilişim teknolojileri kullanırken zorlandıkları, çeşitli sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu konuda kendilerini yetersiz hissettiklerine değinmişlerdir. Aşağıdaki alıntı Uzaktan Eğitim Platformu Kullanımında Acemilik alt kategorisine örnek verilebilir. Alıntıda MÖ2, yaşadıkları acemiliği zamanla geçtiğini de belirtmiştir.

MÖ2: “İletişim kurabiliyordum ben bir sıkıntı olmadı. Gerektiğinde açıp kapatmasını uuuu başlarda kargaşa oluyordu. Benim de sistemi bilmediğimden öğrencileri de sistemi bilmedikleri için hani bir kargaşa oluyordu. Ama son zamanlarda özellikle çok rahat kullanabiliyoruz. Çocuklar mesela el kaldırıyorlar. Yani bir sıkıntı olmuyor.”

Salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerini uzaktan eğitim kaynaklı sıkıntılara dayandıran 25 öğretmen görüşü belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerinden Uzaktan Eğitim Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde “Elektronik İletişimin Sınırlı Olması, Hareket kısıtlılığı, Uzaktan Eğitimde Öğrenci Takip Sınırlılığı ve Diğer” olmak üzere 4 alt kategori oluşturulmuştur. 18 öğretmen görüşünün bulunduğu Elektronik İletişimin Sınırlı Olması alt kategorisinde öğretmenler, canlı derslerde öğrencilerle iletişim kurmanın yüz yüze eğitimdekinden zor olduğunu, jest ve mimiklerini kullanamadıklarını belirtmişlerdir. FÖ5’in yanıtı bu alt kategoriye örnek verilebilir. FÖ5, uzaktan eğitimde, derslerde öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramadıklarını, yüz yüze eğitime göre iletişimin sınırlı kaldığını vurgulamıştır.

FÖ5: “Şöyle; eğer öğretmen öğrenciyi tanıyorsa bazı şeyler daha kolay. Geçmiş yıllarda dersine girmişse yönlendirmek, motive etmek daha kolay. Tanımadığımız bir sınıfta ve bu kameraları kapatıp ders yapmak zorunda kalıyoruz ya, öğrencilerin de kameraları kapalı. Birbirimizi tanımak konusunda zorlanıyoruz. Belki bizim şaka yaptığımız zaman çocuk suratımızı gördüğünde bizim ne tepki vermek istediğimizi anlayabilir. Bana kamera kapalı sadece ekrana yayın yapar gibi bir ders anlatışta belki bazı şeyleri yanlış da anlayabilir. Biz de yanlış anlayabiliriz. Bununla ilgili olumsuz yönleri var hocam. Ne yazık ki.”

Acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin uzaktan eğitim kaynaklı sıkıntılarında Hareket Kısıtlılığı alt kategorisinde 3 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu alt kategoride öğretmenler, saatlerce bilgisayar karşısında oturarak ekrana bakmak zorunda kaldıklarını, uzun süre hareket edemediklerini bunun da bazı sorunlara neden olduğunu dile getirmişlerdir. Uzaktan Eğitimde Öğrenci Takip Sınırlılığı alt kategorisinde görüş belirten 2 öğretmen, canlı derslerde yüz yüze eğitimdeki gibi öğrenci takibini yapamadıklarını bu durumun sınıf yönetimini olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. İki öğretmen görüşünün yer aldığı Diğer alt kategorisinde öğretmenler, iş hayatını eve taşımalarının kendilerini olumsuz etkilediğini ve sayısal derslerin içeriğini uzaktan eğitim platformundan aktarmanın zor olduğunu dile getirmişlerdir. Diğer alt kategorisinde uzaktan eğitim kaynaklı sıkıntılar ile doğrudan ilgili olmayan öğretmen görüşlerinin yer aldığı görülmüştür. DÖ5’in yanıtı, Hareket Kısıtlılığı alt kategorisine örnek verilebilir.

DÖ5: “Her şeyden önce, hareket edemiyoruz, Oturduğumuz yerden ders anlatıyoruz. Bunlar da sıkıntı haliyle.”

Uzaktan eğitimin olumsuz yönlerini maddi imkânsızlıklara dayandıran 24 öğretmen görüşü mevcuttur. Maddi İmkânsızlıklar alt kategorisinde öğretmenler maddi imkânsızlardan dolayı internet ve donanım ihtiyacını gideremeyen öğrencilerin derslere katılamadığını, bu durumu uzaktan eğitimin olumsuz bir yönü olarak dile getirmişlerdir. Aşağıdaki alıntıda MÖ4, öğrencilerin sınırlı internet paketinden dolayı tüm derslere katılamadıklarını ders seçmek zorunda kaldıklarını vurgulamıştır.

MÖ4: “O konuda şey özellikle zaten benim çalıştığım yer için de geçerli. Sınırsız internet çok az, insanların evinde. O yüzden telefon interneti ile girmeye çalışıyorlar. O da zaten günde 7 saate yakın uzaktan eğitim görüyorlar. Birden fazla çocuk olduğu zaman telefon interneti de yetmiyor. Dolayısıyla, görsele girmeyeyim,

matematiğe gireyim şeklinde seçim yapmaları gerekiyor. Dersler konusunda seçim yapmaları gerekiyor. Tablet, telefon konusunda da yetersiz. Yani herkeste, bilgisayar zaten çok az kişide var. Telefon da yetmiyor, anne baba çalıştığı zaman telefon yoksa evde zaten girebileceği hiçbir şey olmuyor. O noktada yetersiz. Tablet de çok az öğrenci de var bizim okulumuzda. Genel anlamda telefondan giriyorlar.”

Uzaktan Eğitim Platformu Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde 17 öğretmen, uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin kullanılan platform kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Bu alt kategoride öğretmenler, canlı derslerde kullandıkları platformda sistemsel bazı problemler yaşadıklarını ve derslere kendilerinin de katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu problemleri uzaktan eğitimin olumsuz yönü olarak değerlendirmişlerdir. SÖ1’in yanıtı, bu alt kategoriye örnek olarak verilebilir.

SÖ1: “Ben kendim yaşadım, bilgisayardan giremedim. İşte ben yapılması gerekenleri yapıyorum, işte çeşitli hatalar veriyor. Programı kabul etmiyor. Programı kuruyorum, EBA’ya bağlanamıyorum. Çeşitli hatalar veriyor bilgisayar. Yani telefondan anlatıyorum. u... Bu şekilde.”

Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri konusunda görüş belirten öğretmenlerden, 8 tanesi verdikleri yanıtlar ile Veli Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisini oluşturmuştur. Bu alt kategoride öğretmenler, süreçte velilerin kendilerine destek olması gerektiğini, sınıf ortamında olmadığı için evde öğrenci takibinin velilerin yapması gerektiğini belirtmişlerdir. TÖ1’in yanıtı bu alt kategoriye örnek verilebilir.

TÖ1: “Evet bu soru biraz da öğrencilerin velilerin de alakadar ediyor yani. Biz bu süreçte öğrencilerin velileri ile de iletişime geçtik uzaktan eğitimin yürütülmesi için. Çünkü burada en büyük desteği vermesi gereken kesim öğrencilerin velileri. Çünkü öğrencilere o imkânı sağlayacak olanlar da onlar. Onların derslere katılmasını teşvik edecek belki zorlayacak kişiler anne babaları. Dolayısıyla anne babaların burada bilgilendirilmesi çok önemliydi. Biz onları gerek telefonla gerek birebir görüşmelerde anlatarak bu salgın sürecinde eğitimin bu şekilde devam edeceğini bu noktada öğrencilerin azami şekilde uzaktan eğitime dahil olmalarını bunun için gereken telefon bilgisayar ve internet altyapısını sağlamalarının önemli olduğunu biz velilere anlattık”

Fiziksel Ortamdan Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin kullanılan öğrencilerin canlı derslere katıldıkları ortam kaynaklı olduğunu belirten 6 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu alt kategoride öğretmenler, öğrencilerin canlı derslere evden katıldıkları için ders esnasında gürültü sorunlarıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin internet alt yapısından kaynaklandığını düşünen 4 öğretmen görüşü belirlenmiştir. İnternet Alt Yapısı Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde öğretmenler, bazı öğrencilerin yaşadıkları yerlerde internet alt yapısının hiç olmadığını, bazı öğrencilerin de interneti sınırlı kullanabildiklerini belirtmişlerdir. Bu durumun öğrencilerin canlı derslere katılmalarını olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. Aşağıdaki alıntıda SÖ3, bazı öğrencilerin evde canlı dersleri dinleyebileceği uygun ortamları olmadığını ifade etmiştir.

SÖ3: “Çocuğunda nasıl ders işlediğini bilmemiz gerekiyor. Ortamının nasıl olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bunlarla ilgili çok bilgimiz olmadı. Yani yatarak mı ders işliyor, oturarak mı ders işliyor. Bunu biz paylaştık ama ne kadar uyguladı canlı ders işlerken, dinlerken. Kurallar vardı bunları paylaştık, bunları ne kadar uyguladı. Sesler açıkken, aile ortamı sonuçta. Herkes evinde ders işliyor. Çok müsait mi değil mi onu da bilmiyoruz. Ailesinin sesleri geliyor annesinin ya da babasının. Mikrofonunuz açıkken çocuğun sesleri gelmesi bu durumlar oluyor. Yani sorunlar yaşadık.”

İkinci kategoride salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim ile benzer yönleri araştırılmıştır. Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Benzer Yönleri kategorisi, “Çalışan Öğrenciler Başarılı, Bilinçli Öğrenci Pozitif Tutum ve Davranış Gösteriyor ve Yüz Yüze Eğitimde Başarılı Öğrenci Uzaktan Eğitimde de Başarılı” alt kategorilerinden oluşturulmuştur. 8 öğretmen yanıtının bulunduğu Çalışan Öğrenciler Başarılı alt kategorisinde öğretmenler uzaktan eğitime katılan, dersleri takip eden öğrencilerin bu süreçte başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Bilinçli Öğrenci Pozitif Tutum ve Davranış Gösteriyor alt kategorisi 7 öğretmen görüşüyle oluşturulmuştur. Bu alt kategoride öğretmenler sorumluluklarının bilincinde olan öğrencilerin uzaktan eğitimdeki derslere yüz yüze eğitimdeki gibi ciddi alarak katıldıklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmen görüşünün yer aldığı Yüz Yüze Eğitimde Başarılı Öğrenci Uzaktan Eğitimde de Başarılı alt kategorisinde öğretmenler yüz yüz eğitimde başarılı olan öğrencilerin uzaktan eğitimde de derslere katılarak başarılı olduğunu vurgulamışlardır. Aşağıdaki alıntıda İÖ2’in yanıtı Çalışan Öğrenciler Başarılı alt kategorisine örnek verilebilir.

İÖ2: “İuuu yani dediğim gibi WhatsApp’tan ben bu desteklediğim için testlerle, konu anlatımlarıyla. Onları yapıp, gerçekten hazırlanan çocuklar bir kere bile olsa tekrar eden çocuklar öğrendiler diye düşünüyorum. Yani etkili olduğunu etkili olduğunu düşünüyorum. Öğrendiler.”

Üçüncü kategoride salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimin olumlu yönleri yer almaktadır. Bu kategoride Öğretmen Açısından ve Öğrenci Açısından olmak üzere 2 alt kategori oluşturulmuştur. Öğretmen Açısından alt kategorisinde 5 öğretmen yanıtı ile Kaynak Çeşitliliği ve 2 öğretmen yanıtıyla Diğer alt kategorisi bulunmaktadır. Kaynak çeşitliliği alt kategorisinde öğretmenler uzaktan eğitimde teknolojinin sağladığı imkanlar sayesinde ders esnasında bile öğrencilerin ilgilerini çekebilecekleri bir sürü kaynağa ulaşabildikleri için bunu olumlu yönü olarak düşünmüşlerdir. Diğer alt kategorisinde sonuçların analizini detaylı vermesi ile ölçme değerlendirmenin ve öğrencilerin mikrofonlarını kapatabilme özelliğiyle sınıf yönetiminin kolay olmasını uzaktan eğitimin olumlu yönü olarak düşünmüşlerdir. DÖ4’ün yanıtı, Kaynak Çeşitliliği alt kategorisi için örnek verilebilir.

DÖ4: “Olumlu yönleri şöyle söyleyeyim teknolojik anlamda her şey elimizin altında. Yani o an için video açabiliyorsunuz derse, dersle ilgili bir etkinlik açabiliyorsunuz. Yani o anda vakit kaybetmeden işlerinizi yürütebiliyorsunuz, o olumlu yönü, uı... uzaktan eğitimin.”

Acil uzaktan eğitimin olumlu yönleri öğrenciler açısından değerlendirildiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin salgın nedeniyle kapanan okullarda derslere katılmayan öğrenciler için eğitimin devam etmesini olumlu buldukları görülmüştür. 3 öğretmen yanıtının bulunduğu Öğrenci Açısından alt kategorisine MÖ4’ün yanıtı verilebilir. MÖ4, uzaktan eğitim sayesinde öğrencilerin okulla bağlarının kopmadığı, derslerine devam edebildiklerini vurgulamıştır.

MÖ4: “Olumlu yönleri, en azından okuldan kopmadı öğrenciler, işte ödevlerle, WhatsApp gruplarıyla veya EBA üzerinden sürekli bir şeyler göndererek onları en azından okul devam etmeye alıştırdık.”

Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz ve Olumlu Yönleri başlığı altında öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan “Uzaktan Öğretimin Olumsuz Yönleri, Uzaktan Öğretim Olumlu Yönleri ile Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Benzer Yönleri” kategorileri olmak üzere 3 kategori ortaya çıkmıştır. Birinci kategori olan Uzaktan Öğretimin Olumsuz Yönleri kategorisinde “Öğrenci Kaynaklı Sıkıntılar, Öğretmen Kaynaklı Sıkıntılar, Uzaktan Öğretim Kaynaklı Sıkıntılar, Maddi Kaynaklı İmkansızlıklar, Uzaktan Öğretim Platformu Kaynaklı Sıkıntılar, Veli Kaynaklı Sıkıntılar, Fiziksel Ortamdan Kaynaklı Sıkıntılar ve İnternet Alt Yapısı Kaynaklı Sıkıntılar” kategorileri oluşturulmuştur. Uzaktan Öğretimin Olumsuz Yönleri konusunda görüş belirten öğretmenler, Öğrenci Kaynaklı Sıkıntılar kategorisinde verdikleri yanıtlar ile “Düşük Seviye Derse Katılım, Devamsızlık, Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği, İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Küçük Yaş Grubunun Odaklanamaması” alt kategorilerini oluşturmuşlardır. Uzaktan Öğretimin Olumsuz Yönleri konusundaki öğretmen görüşlerinden, Öğretmen Kaynaklı Sıkıntılar kategorisinde “Uzaktan Öğretim Platformu Kullanımında Acemilik ve Temel Bilişim Teknolojileri Becerileri Yetersizliği” alt kategorilerini oluşturmuştur. Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Benzer Yönleri kategorisinde “Çalışan Öğrenciler Başarılı, Bilinçli Öğrenci Pozitif Tutum ve Davranış Gösteriyor ve Yüz Yüze Eğitimde Başarılı Öğrenci Uzaktan Eğitimde de Başarılı” ve Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri konusunda görüş belirten 10 öğretmen, görüşü ile “Öğretmen ve Öğrenci Açısından” kategorileri oluşturulmuştur.

3.3. Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen verilerin analizi sonucunda “Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri, Benzer Öğretim Yöntem Tekniklerinin Kullanımı ve Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar” olmak üzere 3 kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilerle ilgili bilgiler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerle ilgili olarak ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	65
Öğretimin Merkezindeki Etkinlik ve Kaynaklar	18
Doğrudan Anlatım	18
Soru-Cevap	15
Soru Çözümü ile Desteklenmiş Doğrudan Anlatım	8
Buluş Yoluyla Öğretim Yöntemi	2
Diğer	4
Benzer Öğretim Yöntem Tekniklerinin Kullanımı	23
Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar	21
Kısıtlı İletişim	9
Diyaloglar	2
Akıllı Tahta ve EBA	2
Beyin Fırtınası	2
Deneyler	2
Diğer	4

Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri kategorisiyle ilgili 6 alt kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler “Öğretimin Merkezindeki Etkinlik ve Kaynaklar, Doğrudan Anlatım, Soru-Cevap, Soru Çözümü ile Desteklenmiş Doğrudan Anlatım, Buluş Yoluyla Öğretim Yöntemi ve Diğer” alt kategorileridir. 18 öğretmen görüşünün bulunduğu Öğretimin Merkezindeki Etkinlik ve Kaynaklar alt kategorisinde öğretmenlerin derslerini kaynaklar üzerinden, genellikle bunları ekrana yansıtarak işledikleri görülmüştür. Bu alt kategoride daha çok İngilizce, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinin olması dikkat çekmiştir. Aşağıdaki alıntı bu alt kategori için örnek olarak verilebilir.

İÖ4: “Kitap üzerinden işledim zaten kitaptaki alıştırmaları yaptım. Önce bir ısınma ile başlıyorduk yani her derste olduğu gibi. Daha sonra kitap üzerindeki alıştırmalardan o teknikleri kullanarak gittim.”

Doğrudan Anlatım alt kategorisi 18 öğretmen görüşünden oluşmaktadır. Bu alt kategoride öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde derslerin konu anlatımını kendilerinin yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoride genellikle

Sosyal Bilgiler ve Matematik öğretmenlerinin görüşleri yer almaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde görüşmeye katılan öğretmenlerin genellikle kendilerinin konu anlatımı yaptıkları çok farklı teknikler kullanmadıkları görülmüştür. FÖ2'nin görüşü bu alt kategoriye örnek verilebilir.

FÖ2: “Önce konu anlatımı yapıyorum, sonra tabii çocuklar, soru cevap şeklinde devam ediyoruz. Düşüncelerini alıyorum. Onların yorumlarını alıyorum. Değişik sorular çözüyoruz. Bu şekilde.”

Soru-Cevap alt kategorisinde 15 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu alt kategoride öğretmenler canlı derslerde soru-cevap yöntemini kullandıklarını, öğrencilerin derse katılımını böylece sağladıklarını vurgulamışlardır. Bu alt kategoride daha çok Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri yer almaktadır. Aşağıdaki alıntı, bu kategori için örnek olarak verilebilir.

FÖ3: “Öncelikle ben kısa bir sözel anlatım yapıyorum. Slayttan anlatıyorum. Sunum üzerinden anlatıyorum. Çocuk bilgiyi nerede kullanacağını bilmiyor. Bilgiyi öğreniyor ama nasıl kullanacağım, nerede kullanacağım bunu bilmediği için soru cevap tekniğinin çok kullanıyorum.”

Soru Çözümü ile Desteklenmiş Doğrudan Anlatım alt kategorisinde 8 öğretmen görüşü ile daha çok Matematik ve Fen Bilimleri öğretmenleri bulunmaktadır. Öğretmenler, canlı derslerde sorular üzerinden dersi anlattıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde Buluş Yoluyla Öğretim Yöntemi kullanan 2 öğretmen, dersinin içeriğini doğrudan vermeden örneklerle sezdirerek öğrencinin kendisinin bilgiye ulaşmasını sağladığını dile getirmiştir. 4 öğretmen görüşünün bulunduğu Diğer alt kategorisinde öğretmenler, yaparak yaşayarak öğrenme, eğitsel oyunlar, yaratıcı okuma ve yaratıcı dinleme tekniklerini uyguladıklarını belirtmişlerdir. MÖ5'in görüşü Soru Çözümü ile Desteklenmiş Doğrudan Anlatım alt kategorisine örnek olarak verilebilir. MÖ5 canlı derslerde yüz yüze yapılan derslerden daha çok soru çözebildiğini vurgulamıştır.

MÖ5: “Evet güzel bir soru. Nasıl işliyorum: önce ilgi çekme, geleneksele biraz kayıyorum, önce ben. Önce konuyu özetliyorum. Soruları çözüyorum. Onlara katıyorum tabii işin içine eski bilgiler konusunda falan, daha sonra birlikte çözüyoruz. Yüz yüze eğitim de çocuklara da yazdırma yoğun olduğu için az soru çözüyorduk. Şimdi canlı ders olduğu için sorular ekranda. Çöze çöze hızlı bir şekilde ilerliyoruz. O şekilde daha verimli oldu bence. Daha fazla soru çözme açısından.”

Öğretim Yöntem ve Teknikleri başlığının ikinci kategorisi olan Benzer Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin Kullanımı kategorisinde 23 öğretmen görüşü yer almaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde benzer öğretim yöntem ve teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Aşağıdaki alıntı bu alt kategori için örnek olarak verilebilir.

TÖ1: “Yüz yüze eğitim de biraz daha farklı ama aynı etkinlikleri aynı yöntemleri tabii ki yine kullanıyoruz. Orada hem zamanımız hem de imkanlarımız daha farklı olduğu için uzaktan eğitimden daha rahat çalışabiliyorum ama burada biraz sürecin kısıtlamaları biraz da öğrencilerin derslere de devamlı katılmamaları derslerimizin ilgi çekmediğini belirleyebiliyor.”

Öğretim Yöntem ve Teknikleri başlığı altında görüş belirten öğretmenlerin, Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar kategorisinde verdikleri yanıtlar ile “Kısıtlı İletişim Diyaloglar, Akıllı Tahta ve EBA, Beyin Fırtınası, Deneyler ve Diğer” alt kategorileri oluşturulmuştur. Kısıtlı İletişim alt kategorisinde 9 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Öğretmenler canlı derslerde iletişimin kısıtlı olmasından dolayı bazı etkinlikleri uygulayamadıklarını dile getirmişlerdir. Diyaloglar alt kategorisinde İngilizce öğretmenleri yüz yüze eğitimde yaptıkları diyalog etkinliklerini canlı derslerde uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Akıllı Tahta ve EBA, Beyin Fırtınası ve Deneyler alt kategorilerinde 2 öğretmen görüşü yer almaktadır. Öğretmenler yüz yüze eğitimde canlı derslerden farklı olarak derslerinde Akıllı Tahta ve EBA, beyin fırtınasını ve deneyleri uygulayabildiklerini ifade etmişlerdir. Diğer alt kategorisinde yer alan dört öğretmen, öğrencilerin derslere aktif katılmadıkları, canlı derslerde teknolojiyi daha fazla kullanma imkânı olduğu, canlı dersler esnasında içeriklere daha hızlı ulaşılabilirdiği, yüz yüze eğitimde dersleri daha eğlenceli hale getirebildikleri şeklinde görüş bildirmişlerdir. Aşağıdaki alıntı, Kısıtlı İletişim alt kategorisine örnek olarak verilebilir. İÖ3, uzaktan eğitimde öğrencilerle iletişim kurmanın yüz yüze eğitime göre zor olduğunu vurgulamıştır.

İÖ3: “Evet, iletişim açısından. Sadece isim oluyor. İletişim kuramıyorum, çocuğa sesleniyorum cevap alamıyorum yani iletişim kopuk oluyor orada. Orada bir eksiklik oluyor yani. Bir de bazı kişiler katılıyor derse. Diğerlerini katmaya çalışıyoruz ama sınıf ortamı gibi diğerlerini derse katmak uzaktan eğitimde zor, yüz yüze eğitimde daha kolay oluyor. Yani yüz yüze gördüğümüz için, çocuk niye katılmıyor acaba. Sorunun cevabını bilmiyor da ya da çalışmadığı için mi katılmıyor bunu yüz yüze de daha iyi tespit edebiliyoruz.”

3.4. Ölçme Değerlendirme

Bu başlık altında görüşmeye katılan öğretmenlerin salgın sürecindeki uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme etkinlikleri ile ilgili düşünceleri üzerinde durulmuştur. “Kullanılan Araçlar, Kullanma Sebepleri, Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar, Ölçme Değerlendirme Güvenirliği, Benzer Ölçme Değerlendirme Tekniklerin Kullanımı ve Ölçme Değerlendirme Uygulanmadı” kategorileri oluşturulmuştur. Bu kategoriler ile ilgili bilgiler Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin salgın sürecinde verilen acil uzaktan eğitimde kullandıkları ölçme değerlendirme ile ilgili olarak ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Kullanılan Araç ve Teknikler	53
Test (Pdf şeklinde)	16
Ödev	14
Çevrimiçi Test (Etkileşimli)	12
Soru Cevap	7
EBA'daki Alıştırmalar	3
Diğer	1
Kullanma Sebepleri	24
Geri Bildirim	12
Pratik Değerlendirme	3
Öğrenmeleri Kalıcı Hâle Getirme	2
Diğer	6
Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar	23
Ortam Farkı	17
Değerlendirme Daha İyi	6
Ölçme Değerlendirme Güvenirliği	17
Yüz Yüze Eğitim Daha Güvenilir	11
Öğrenci Niyetiyle Doğru Orantılı	4
Güvenilir	2
Benzer Ölçme Değerlendirme Tekniklerin Kullanımı	13
Ölçme Değerlendirme Uygulanmadı	2

Uzaktan eğitimde kullandıkları ölçme değerlendirme araç ve tekniklerinden bahsederken 16 öğretmen görüşü Test, 14 öğretmen görüşü Ödev, 12 öğretmen görüşü Çevrimiçi Test, 7 öğretmen görüşü Soru-Cevap, 3 öğretmen görüşü EBA'daki alıştırmaları kullandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin en çok test aracı kullandıkları görülmüştür. Yüz yüze eğitimde fotokopi şeklinde öğrencilere verilen testler uzaktan eğitimde dijital ortamdaki gönderilmeye çalışılmıştır. Testler gönderip belli süre sonra cevaplandırarak, verdikleri ödevleri kontrol ederek, çevrimiçi testler uygulayarak, ders esnasında sorular sorarak, EBA'daki alıştırmaları yaptırarak bu süreçte ölçme değerlendirme etkinlikleri uygulamaya çalıştıkları görülmüştür. Diğer alt kategorisinde bulunan bir Fen Bilimleri öğretmeni ise öğrencilerden ayın evrelerini modellemesini isteyerek öğrenmelerinde oluşan eksiklikleri tamamladığını belirtmiştir. Aşağıdaki alıntıda DÖ4, uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme için test aracını kullandığını ama her öğrenciye ulaşamadığından yüz yüze eğitimdeki kadar verimli olmadığını vurgulamıştır.

DÖ4: “Dediğim gibi hocam kazanım kavrama testleri dağıtıyorum sürekli çocuklara. Onlardan geri dönüş istiyorum hani kaç doğru kaç yanlış var. Hangi soruda zorlanmış, onların geri dönmelerini istiyorum, WhatsApp üzerinden. Onun dışında çocuklar WhatsApp'tan sürekli soru sorabiliyorlar. Diyorum, sorunuz varsa sorun. Canlı derslerde de diyorum. ıı... Onun dışında yani quiz şeklinde falan yapmadım. Ama testleri mutlaka, hangi çocuğun nerede zorlandığını hemen hemen biliyorum. Kazanımların kavratılıp kavratılmadığını da o manada biliyorum. Ama yüz yüze eğitim kadar ıı... başarı yüksek değil maalesef. Çünkü her öğrenciye aynı şekilde ulaşamıyorsunuz. Dediğim gibi aynı şekilde ulaşamıyorsunuz. Bazı öğrenciler var bütün gönderdiğiniz testleri çözüyor, sizinle irtibat halinde ama bazı öğrencilere gerçekten ulaşamıyoruz. Onlarda evet, sıkıntı.”

Kullanma Sebepleri kategorisinde görüş bildiren 24 öğretmen, kullandıkları ölçme değerlendirme etkinliklerini kullanma sebeplerinden bahsetmişlerdir. Bu sebeplerle “Geri Bildirim, Pratik Değerlendirme, Öğrenmeleri Kalıcı Hâle Getirme ve Diğer” alt kategori oluşturulmuştur. 12 öğretmen görüşüyle Geri Bildirim alt kategorisi en çok görüş belirtilen alt kategoridir. Geri bildirim olarak öğrencilerin öğrenmelerindeki eksikliklerini görebilmek, çevrimiçi değerlendirmenin hızlı ve kolay olması, öğrenmeleri daha kalıcı hale getirmek gibi sebeplerle kullandıklarını açıklamışlardır. 6 öğretmen görüşünün yer aldığı Diğer alt kategorisinde 2 öğretmen, uzaktan eğitimdeki bazı sınırlılıklardan dolayı uygulayabilecekleri ölçme değerlendirme etkinliklerinin de sınırlı olduğunu vurgulamışlardır. Ölçme değerlendirme etkinliklerini kullanma sebepleri olarak İÖ3, çevrimiçi testlerin öğrencilerin daha çok ilgisini çektiği, MÖ2 çevrimiçi testin bir arkadaş önerisi olduğu, SÖ3'ün öğrencilerinin daha fazla soru çeşidi görmelerini sağlamak için kullandıklarını dile getirmişlerdir. Aşağıdaki alıntı Geri Bildirim alt kategorisine örnek olarak verilebilir.

İÖ5: “Quizler yapıyordum açıkçası. Yani özellikle hazırlık sınıfları daha yoğun bir İngilizce olduğu için, ünite sonu değerlendirmesi yapıyorduk. Quiz bazında. Bunu girdiğim Her sınıfta yaptım ünite sonlarında, değerlendirme açısından. Hem onları ölçmek neyi, ne kadar kazanmışlar görmek için.”

Öğretmenler Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Bulunan Küçük Farklar kategorisinde verdikleri yanıtlar ile “Ortam Farkı ve Değerlendirme Daha İyi” alt kategorilerini oluşturmuşlardır. Ortam Farkı alt kategorisi 17 öğretmen görüşüyle en çok görüş belirtilen alt kategori olmuştur. Bu alt kategoride öğretmenler, uzaktan eğitimde kullanamadığı ama yüz yüze eğitimde kullanabildiği ölçme değerlendirme araçlarından bahsetmişlerdir.

Değerlendirme Daha İyi alt kategorisinde öğretmenler yüz yüze eğitimde yapılan ölçme değerlendirme güvenilir, verimli ve uygulanmasının daha kolay olduğunu ifade etmişlerdi. Aşağıdaki alıntı Ortam Farkı alt kategorisine örnek verilebilir. SÖ2, uzaktan eğitimden farklı olarak derste denemeler ve proje yapabildiklerini vurgulamıştır.

SÖ2: “Yüz yüze eğitimde neler yapıyoruz: bir kere denemeler yapılıyor, ödevler yapılıyor, projeler hazırlıyorlar, projeler yapıyoruz çocuklarla. Mesela ödev veriyorsun, değişik proje hazırlayıp gelebiliyorlar, u... Yüz yüze eğitimde daha farklı.”

Ölçme Değerlendirme Güvenirliğinden bahseden 17 öğretmen görüşünden “Yüz Yüze Eğitim Daha Güvenilir, Öğrenci Niyetiyle Doğru Orantılı ve Güvenilir” alt kategorileri oluşturulmuştur. 11 öğretmen görüşünün yer aldığı Yüz Yüze Eğitim Daha Güvenilir alt kategorisi en çok görüş belirtilen kategori olmuştur. Bu alt kategoride öğretmenler yüz yüze eğitimde uygulanan ölçme değerlendirme daha güvenilir olduğunu düşünmektedirler. Öğrenci Niyetiyle Doğru Orantılı alt kategorisinde öğretmenler uzaktan eğitimde ölçme değerlendirmede öğrencinin farklı kaynaklardan yararlanmasının doğrudan kendi niyetleriyle ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Güvenilir alt kategorisinde uzaktan eğitimde yapılan ölçme değerlendirme güvenilir olduğunu düşünmüşlerdir. Aşağıdaki FÖ5’in görüşü, Yüz Yüze Eğitim Daha Güvenilir alt kategorisine örnek olarak verilebilir.

FÖ5: “Evet, yüz yüze eğitimle karşılaştığımızda güvenilir değil. Çünkü herkes aynı koşullara sahip değil. Kendi odası, interneti vesairesi yoksa çocuk buna ulaşma konusunda sıkıntı çekecek veya aynı şey geçen sene de oldu: deneme sınavı hazırladık. Deneme sınavı hazırladığımızda 20 soruda 20 doğru yaptı çocuk. Ama bunu yapabilecek bir çocuk asla değil. Biz de acaba bunda bir sıkıntı var mı diye veliye sordüğümüzde, veli asla çocuğun kopya çekmediğini, çocuğun hepsini kendisinin yaptığını söyledi. Bizde eğer öyleyse çocuğun başarısından gurur duyarız. Biz 40 sayısal soru sormuşuz, kırkını da doğru yapmış. Aynı şeyi sınavda bekledik ama sınavda yapamadı. Demek ki yardım aldığı yerler vardı. Ya internetten ya arkadaşları artık guruplarından mı tamamen bilemiyorum. Ama hani bu şekilde tamamen şey olduğunu da düşünmüyorum, verdiği cevapların kendine ait olduğunu düşünmüyorum.”

Ölçme Değerlendirme başlığı altında 13 öğretmen görüşü ile “Benzer Ölçme Değerlendirme Tekniklerinin Kullanımı” kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoride öğretmenler uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde benzer ölçme değerlendirme teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. DÖ1’in görüşü bu alt kategoriye örnek verilebilir. DÖ1, yüz yüze eğitimde soru-cevap dışında benzer ölçme değerlendirme tekniklerini kullandığını vurgulamıştır.

DÖ1: “Evet yüz yüze eğitimde de bu şekilde oldu. Yazılı, test, sınav şeklinde oldu. Yüz yüze de soru cevap şeklinde yapıyorduk. Çok daha güzel olmuştu.”

İki öğretmenin görüşünün bulunduğu “Ölçme Değerlendirme Uygulanmadı” kategorisinde, uzaktan eğitimde öğrencilere ölçme değerlendirme teknikleri uygulanmadığı belirtilmiştir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir.

MÖ3: “Uzaktan eğitimde yapmadım hocam.”

3.5. Uzaktan Eğitimin Geleceği

Görüşmeye katılan öğretmenlerin salgın sonrası uzaktan eğitim ile ilgili düşüncelerinden “Salgın Sonrası İstemem, Hibrit Eğitim Kullanılabilir ve Ek Ders Olarak” olmak üzere 3 kategori oluşturulmuştur. Tablo 6.’da bu kategoriler ve alt kategorilerle ilgili bilgiler özetlenmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin acil uzaktan eğitim sürecinde okul yöneticilerine düşen sorumluluklar hakkındaki düşünceleri ile ilgili olarak ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Salgın Sonrası İstemem	44
Salgın Sonrası İstememe Nedenleri	28
Kısıtlı iletişim	13
Verimlilik Düşük	9
Düşük Seviye Derse Katılım	4
Diğer	2
Hibrit Eğitim Kullanılabilir	21
Hibrit Eğitim Kullanma Nedenleri	4
Zengin İçerik	2
Pekiştirmek	2
Ek Ders Olarak	4

Salgın Sonrası İstemem kategorisinde görüş belirten 44 öğretmen çeşitli nedenlerden dolayı salgın sonrasında derslerini uzaktan eğitim şeklinde yapmak istemediklerini dile getirmişlerdir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir. İÖ5 görüşünde uzaktan eğitim bazı kolaylıklar sağlasa da verimliliğinin düşük olması sebebiyle salgın sonrasında uzaktan eğitimle derslerini yapmak istemediğini vurgulamıştır.

İÖ5: “Yok, istemem. Şöyle: evden evet, derse girmek daha rahat. Yol sıkıntısı çekmiyorsunuz ama verimlilik açısından bence çok düşük. Yüz yüze yapmak isterim ben. Okul havasını koklamak hem öğrenci hem öğretmen açısından bence daha farklı.”

Salgın Sonrası İstememe Nedenleri alt kategorisinde 28 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Öğretmenler salgın sonrasında uzaktan eğitimi istememe nedeni olarak belirttikleri düşüncelerinden “Kısıtlı İletişim, Verimlilik Düşük, Düşük Seviye Derse Katılım ve Diğer” alt kategorileri oluşturulmuştur. 13 öğretmen görüşünün yer aldığı Kısıtlı İletişim alt kategorisinde öğretmenler uzaktan eğitimdeki iletişimin yüz yüze eğitime göre sınırlı kaldığı, öğrencilerle bir etkileşim ortamının olmamasından dolayı istemediklerini belirtmişlerdir. 9 öğretmen görüşüyle oluşturulan “Verimlilik Düşük” alt kategorisinde öğretmenler salgın sonrasında uzaktan eğitimi kullanmak istememe nedeni olarak uzaktan eğitimdeki derslerin yüz yüze eğitimde yaptıkları dersler kadar verimli olmadığını ifade etmişlerdir. “Düşük Seviye Derse Katılım” alt kategorisinde 4 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu alt kategoride öğretmenler yüz yüze eğitimde derslere katılan öğrenci sayısı daha fazla olduğu için salgın sonrasında uzaktan eğitim uygulamak istememektedir. 2 öğretmen görüşünün yer aldığı Diğer alt kategorisinde öğretmenlerin sürekli ekrana bakmak zorunda kaldıklarından ve mesai saatlerinin yoğun, düzensiz olmasından salgın sonrasında uzaktan eğitimi istemedikleri görülmüştür. TÖ2'nin görüşü Kısıtlı İletişim alt kategorisine örnek olarak verilebilir. TÖ2, canlı derslerde sınıf ortamındaki kadar rahat olmadığını, sınıf ortamının daha samimi olduğunu vurgulamıştır.

TÖ2: “Kesinlikle devam etmek istemem. Ben çocukların sesini duymayınca, onların yanında olmayınca çok daha farklı görüyorum kendimi. Yani sınıfa girdiğiniz zaman her şey değişiyor, şaka yapabiliyorsunuz. Ne bileyim, çok rahat bir ortam, samimi bir ortam. İnternet ortamı beni geriyor... Gerildiğim için dersimi anlatamıyorum. Kullanmayı düşünüyorum mu? Düşünmüyorum açıkçası.”

Hibrit Eğitim Kullanılabilir kategorisinde 17 öğretmen görüşü bulunmaktadır. Bu kategoride öğretmenler, derslerini sadece uzaktan eğitim ile yapmak istemediklerini, uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimle birlikte kullanarak yüz yüze eğitimi desteklemek istediklerini ifade etmişlerdir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek olarak verilebilir. MÖ1, öğrencilerle bir etkileşim ortamı sunmadığı için uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimi desteklemek amacıyla kullanabileceğini vurgulamıştır.

MÖ1: “Ya öğrenci de etkileşim olmadığı için bence hangi branş olursa olsun. Eğer bir öğretmen karşısında öğrencilerini görmek istiyor, ne bileyim onların her türlü mimiğini anlamak istiyor görmek istiyor ders işlerken onlardan dönüt almak istiyor. Bir soru çözdüğünde mesela bütün sınıf alkışlamak istiyor yeri geldiğinde. Yani bu etkileşim burada minimum düzeyde hatta böyle bir etkileşim yok bile. O yüzden öğretmenlik adına böyle bir durum, tabiki yüz yüze eğitimi desteklemek adına canlı dersler olabilir uzaktan eğitim olabilir ama ben sadece uzaktan eğitim yapmak istemiyorum dersimde.”

Hibrit Eğitim Kullanılabilir kategorisinde 4 öğretmen görüşüyle “Hibrit Eğitim Kullanma Nedenleri” alt kategorisi oluşturulmuştur. Salgın sonrasında derslerinde yüz yüze eğitimle birlikte uzaktan eğitimi kullanmak istemelerinin nedenleri olarak öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan “Zengin İçerik ve Pekiştirme” alt kategorileri oluşturulmuştur. İki öğretmen görüşünün yer aldığı Zengin İçerik alt kategorisinde öğretmenler, yüz yüze ve uzaktan eğitimin olumlu yönlerinin birleştirilerek birlikte kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Pekiştirmek alt kategorisinde iki öğretmen, uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimde öğrenilen konuları pekiştirmek amaçlı kullanılabileceğini belirtmiştir. Aşağıdaki alıntı, Zengin İçerikler alt kategorisine örnek olarak verilebilir. MÖ5, yeni nesil sorularını uzaktan eğitimde çözenin daha avantajlı olduğunu vurgulamıştır.

MÖ5: “Evet, onun avantajı çok fazla. Mesela ben yeni nesil soruları sınıfta verimli bir şekilde çözemiyorum orada ekranda rahat bir şekilde, odaklı bir şekilde çözebiliyorum. Çocuklar için de daha faydalı olduğunu düşünüyorum.”

Ek Ders Olarak kategorisinde dört öğretmen görüşü bulunmaktadır. Öğretmenler salgın sonrasında yüz yüze eğitimdeki derslerine ek ders olarak uzaktan eğitim şeklinde dersleri devam ettirebileceklerini belirtmişlerdir. SÖ3'ün görüşü bu kategoriye örnek verilebilir.

SÖ3: “30 dakikalık süre içerisinde kazanımları dediğimiz gibi nokta vuruşlarla hızlı bir şekilde aktarabilme imkânımız var aslında. Ama katılım iyi olursa yani öğrenciler onu iyi bir şekilde alışkanlık haline getirebilirlerse, isteyen öğrencilerle tabi canlı ders olabilir. Ama tabi bu öğretmenler de istiyorsa, dediğim gibi olur.”

3.6. Çözüm Önerileri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin acil uzaktan eğitim sürecine yönelik düşüncelerinin analizi sonucunda 7 kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler “Teknolojik Cihaz ve Alt Yapı İmkanlarını Geliştirmek, Uzaktan Eğitimi Bilinçli Kullanmak, Öğrencilerin Derslere Katılımını Sağlamak için Çalışmalar Yapmak, Uzaktan Eğitim Tamamlayıcı Eğitim Olarak Kullanılmak, Ders Süresini Arttırmak, Ders Yükünü Azaltmak ve Diğer” kategoriler şeklinde isimlendirilmiştir. Bu kategoriler Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin acil uzaktan eğitim sürecindeki çözüm önerileri hakkındaki düşünceleri ile ilgili olarak ortaya çıkan kategorilerin dağılımı

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Yanıt Sayısı
Teknolojik Cihaz ve Alt Yapı İmkanlarını Geliştirmek	11
Uzaktan Eğitimi Bilinçli Kullanmak	8
Öğrencilerin Derslere Katılımını Sağlamak için Çalışmalar Yapmak	4
Uzaktan Eğitim Tamamlayıcı Eğitim Olarak Kullanılmak	4
Ders Süresini Arttırmak	3
Ders Yükünü Azaltmak	2
Diğer	5

Teknolojik Cihaz ve Alt Yapı İmkanlarını Geliştirmek kategorisinde 11 öğretmen görüşü yer almaktadır. Bu kategoride öğretmenler teknolojik cihaz ve alt yapı eksikliğinden dolayı canlı derslere katılamayan öğrencilere bu imkanların sağlanmasını tüm öğrencilerin canlı derslere katılabilmesi için çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Ayrıca kullanılan EBA platformundaki eksikliklerin giderilerek geliştirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. FÖ5'in görüşü bu kategoriye örnek verilebilir. FÖ5 EBA'ya girilmedi sorun yaşadıklarını, cihaz eksikliğinden dolayı öğrencilerinin derslere katılmadıklarını vurgulamıştır.

FÖ5: *"Yani şöyle: bazen bu alışık olmadığımız bir düzendi. EBA'ya girme de zorlandık, öğrencilerimiz giremedi. Altyapımız yeterli değil ve öğrencilerin imkânlarının az olması bizim için çok dezavantaj oldu. İşte evde internetlerinin olmaması, tablet, cep telefonu olmaması. Anne babanın telefonu var ama çalıştıkları için çocuk evde tek başına kaldığından dolayı bizim bu gönderdiğimiz id vs. Bir ailede 3 çocuk var. 3 ü de canlı derslere katılmak zorunda. Birine telefonu verseniz, diğerleri açıkta kalacak. Mecbur bu da insanları daha çok tablet, telefon bu tarz şeylere daha fazla itti."*

Sekiz öğretmen görüşünün bulunduğu Uzaktan Eğitimi Bilinçli Kullanmak kategorisinde öğretmenler öğrenci, veli ve kendilerinin uzaktan eğitim sisteminin kullanımı konusunda daha bilgili olması gerektiğini, sürece yönelik çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir.

DÖ2: *"Uzaktan eğitimde dersler, öğretmenin biraz daha kendisini geliştirmesi, biraz daha fazla sunulara hakimiyetinin fazla olması, farklı altyapılar kullanılması uzaktan eğitimi daha etkili ve cazip hale getirebilir."*

Öğrencilerin Derslere Katılımını Sağlamak için Çalışmalar Yapmak kategorisinde 4 öğretmen bazı öğrencilerin canlı derslere hiç katılmadığını, katılanların da düzenli olarak devam etmediğini ve bu sorunu çözmek amacıyla bazı çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. İÖ5, öğrencilerin canlı derslere katılımı için devamsızlık konusunda bir yaptırım uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.

İÖ5: *"Velilere zorlayıcı bir şey bulmamız lazım. Derse katılmalarını nasıl arttırabiliriz bilmiyorum ama benim yaşadığım büyük sıkıntı. Öyle derse katılmayanlar, kendi açımdan, sinir oluyorum, Yani katılın. Yani internet olmamasından değil, kendi okulumuzda şu araştırmayı yaptık: internete erişemeyen var mı, bilgisayar, telefon hani. Çünkü sağlanacak. Öyle bir dönüş olmadığı halde, uyuyakaldığı için ya da dersi canı istemediği için girmeyen öğrencilere bir yaptırım olmalı bence. Bu, yani canlı derse katılımı, öyle uzaktan devam edecekse zorlayıcı, yani yoklama alacağız gerekirse ya da girmede diyeceğiz. Daha verimli olması için bence herkes katılmalı, katılmak zorunda olmalı. Bu zorunluluğu bir şekilde sağlayabilmeliyiz. Onun bir yaptırımı olmalı bence."*

Uzaktan Eğitim Tamamlayıcı Eğitim Olarak Kullanılmak kategorisinde 4 öğretmen görüşü yer almaktadır. Bu kategoride öğretmenler, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin tamamlayıcısı olarak uygulanması gerektiğini çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Aşağıdaki alıntı bu kategoriye örnek verilebilir.

MÖ4: *"Çabuk bitmesini diliyorum. Yani şöyle daha iyi şartlarda hem öğrenci için hem bizim için öyle tamamlayıcı olarak kullanılabilir diye düşünüyorum. Bunun haricinde belki teknik açıdan bizim kendi bilgimiz açımızdan da teknolojik araçlar konusunda daha iyi olabilir, kullanılırsa. Bunun haricinde başka, bir de işte en azından okul ile beraber giderse çok daha güzel olabileceğini düşünüyorum."*

Üç öğretmen görüşünün yer aldığı Ders Süresini Arttırmak kategorisinde öğretmenler, canlı derslerde ders süresinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. 2 öğretmen görüşünün bulunduğu Ders Yükünü Azaltmak kategorisinde ise girilen ders sayısının fazla olduğu ve bunun azaltılması gerektiği çözüm önerisi olarak dile getirilmiştir. 5 öğretmen görüşünün bulunduğu Diğer kategorisinde öğretmenler, "ölçme değerlendirme daha güvenilir olması için sınavlar merkezi sistem üzerinden yapılmalı, öğretmenlere uygun ders programları hazırlanmalı, canlı derslerde kullanılabilecek içerikler artırılmalı, öğrencilere destek olunmalı, merkezi sistem yerine iller bazında uzaktan eğitim platformları oluşturulmalı" şeklinde çözüm önerileri sunulmuştur. MÖ1'in görüşü Ders Süresi Arttırılmalı kategorisine örnek olarak verilebilir.

MÖ1: *"Onun dışında yani daha süre belki ders süreleri biraz daha fazla olabilirdi. Ya da ders sayısı daha fazla olabilirdi mesela evet ders sayısı daha fazla olsa belki daha avantajlı olurdu. Evet yarım saat olsun ama iki saat ya da iki ders üç ders olsun çocukların ders saatleri okuldaki ders saatleri kadar ders saati koyulabilirdir mesela her sınıfa en azından. Bu şekilde yapılabilir diye düşünüyorum."*

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı ortaokullardaki farklı branş öğretmenlerinin acil uzaktan eğitime yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda ortaokullarda görevli farklı branşlardan 30 öğretmen ile görüşmeler yapılarak nitel veri toplanmıştır. Öğretmenlerin görüşleri “Acil Durum Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumsuz ve Olumlu Yönleri, Öğretim Yöntem ve Teknikler, Ölçme Değerlendirme, Uzaktan Eğitimin Geleceği ve Çözüm Önerileri” isimli başlıklar altında incelenmiştir.

Öğretmenlerin salgın sürecindeki acil uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun uygulanan uzaktan eğitimi zorunlu ve verimsiz olarak değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin acil uzaktan eğitimi daha çok yüz yüze eğitimle karşılaştırarak değerlendirdikleri görülmüştür. Pandemi döneminde eğitimin devam etmesi için hazırlıksız olarak aniden uzaktan eğitime geçilmesi, öğretmenlerin yüz yüze eğitimde kullandıkları içerikleri ve materyalleri burada kullanmalarına sebep olmuştur. Sakal ve Karalar (2023) zorunlu ve acil olarak geçilen bu öğrenim sürecini Zorunlu Uzaktan Eğitim olarak isimlendirmişlerdir. Sakal ve Karalar (2023), öğrenimde yaşanan eksiklikler nedeniyle uzaktan eğitim sürecinin verimsiz ve yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Toptaş ve arkadaşlarının (2021) çalışmalarında yüz yüze eğitimle kıyaslandığında uzaktan eğitimde İngilizce eğitiminin daha verimsiz olduğunu sonucuna varılmıştır. Kandemir, Kurt ve Apaydın (2022) da çalışmalarında öğretmenlerin iletişim kısıtlılığı, bağlantı ve alt yapı sorunları, öğrenci devamsızlığı, derse hazırlık sürecinde iş yükünü arttırması gibi sebeplerden dolayı uzaktan eğitim sürecine karşı olumsuz tutumları olduğu sonucuna ulaşmıştır. Güneş, Şahan ve Mirzeoğlu (2023) çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin aynı teknolojik altyapıya sahip olmaması ve derslerini bilişsel ağırlıklı olarak işlemek zorunda kalmalarının uzaktan eğitimi verimsiz ve zor olarak değerlendirmelerine neden olduğunu belirtmiştir. Atmaz ve Bozdoğan'ın (2023) çalışmalarına katılan öğretmenlerin yarısı uzaktan eğitimde yapılan dersleri verimsiz bulmuştur. Çetin ve Çakır (2024), öğretmenlerin acil uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin olumlu yönlerinden fazla olduğunu göstermiştir. Acil uzaktan eğitimin olumsuz yönleri; iletişim eksikliği, eğitim-öğretimde yaşanan zorluklar, teknolojik sorunlar ve sağlığın korunmasına ilişkin riskler olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar çalışmamızdaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Uzaktan Eğitim Olumsuz Yönleri kategorisinde uzaktan eğitimde öğretmenlerin kendilerinden kaynaklı, öğrenci ve velilerinden kaynaklı, internet alt yapısı kaynaklı, uzaktan eğitim kaynaklı, fiziksel ortam kaynaklı, maddi kaynaklı ve uzaktan eğitim platformu kaynaklı olumsuzluklar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde öğretmenlerin uzaktan eğitim platformlarında ilk defa ders anlatmalarından dolayı acemilik yaşadıkları, gerekli uygulamaları yüklemekte ve teknolojik cihazları kullanmakta zorlandıkları görülmüştür. Öz, Ayemir ve Akdamar (2022) da öğretmenlerin acil uzaktan eğitim sürecinde gerekli olan teknolojik becerileri daha çok kendi çabaları ile edindiklerini ve bu sürecin ilk zamanlarında oldukça zorlandıkları sonucuna varmıştır. Çalışmada da zamanla öğretmenlerin acil uzaktan eğitim konusunda deneyim kazandıkları ve acemilikten kaynaklı sorunların giderildiği benzer sonuca ulaşılmıştır.

Öğrenci Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde öğretmenler öğrencilerin derse aktif katılmamaları, derse katıldıkları cihazları kullanmakta sıkıntı yaşama, devamsızlık, disiplin sorunları, derse odaklanma sorunlarından bahsetmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmının bazı nedenlerden dolayı canlı derslere katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler bu devamsızlığın nedenlerini öğrencilerin derse katılabileceği bilgisayar, tablet veya akıllı telefon gibi araçlarının ve internet erişiminin olmaması; öğrencilerin derslere katılmalarındaki isteksizliği, canlı derslere devam zorunluluğunun olmaması, uzaktan eğitim içeriklerinin etkileşim için yetersiz oluşu olarak açıklamıştır. Alanyazında da benzer bulgular elde edildiği görülmüştür (Kultaş ve Çalışkan, 2021; Başaran ve diğerleri, 2020). Kaplan ve Gülden (2021) de çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde öğrenci katılımlarının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenciler maddi sıkıntılar ve imkânsızlık nedeniyle uzaktan eğitim derslerine katılımda zorlanmışlardır (Kürtüncü ve Kurt, 2020). Çalışmaya katılan öğretmenler öğrencilerin kameralarının kapalı olmasının vermiş olduğu rahatlıktan dolayı disiplin sorunları oluştuğundan, sınıf ortamındaki gibi müdahalede bulunamadıklarından bahsetmişlerdir. Akdemir ve Kılıç (2020) da öğrencilerin canlı derslere ilgi göstermedikleri, sorumluluk almak istemedikleri ve olumsuz tavırlar sergiledikleri sonucuna varmıştır. Toptaş ve arkadaşlarının (2021) çalışmalarında yaşadığı sorunların büyük oranda ders esnasında öğrencilerin kameralarının kapalı olmasının öğretmenlerin odaklanmasını zorlaştırdığı sonucunu dile getirmiştir. İkinci olarak en çok yaşanan sorun ise öğrencilerin derse olan devamsızlıklarının acil uzaktan eğitimde çok daha fazla olmasıdır.

Veli Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde öğretmenler, velilerin uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığını; bu nedenle öğrencileri doğru yönlendiremediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler bazı velilerin öğrencilerin ders saatlerinin takibini yapmadıklarını ve canlı derslere katılımı sağlama konusunda beklenen sorumluluğu alamadığını vurgulamıştır. Alanyazında da benzer sorunlardan bahseden çalışmalar bulunmaktadır (Şahinarslan, 2022; Akyavuz ve Çakın, 2020; Çilek, Uçan ve Ermiş, 2021). Yirci ve Ögüt (2024) çalışmasında çocuğunun takibini yapmayan, uzaktan eğitimin öneminin farkında olmayan ailelerin acil uzaktan eğitimin verimini düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin evde olmalarından dolayı sınıf ortamındaki gibi müdahale edemediklerini bu nedenle veliden destek bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler, bazı velilerin öğrencilerin canlı dersleri dinleyebilmeleri için gerekli sessiz bir ortamı sağlayamadığını belirtmiştir. Alanyazında da benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Karadağ

Yılmaz, Savaş ve Kalkan, 2022; Kandemir ve Sezgin Nartgün, 2022). Gürdil'in (2022) yaptığı çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarındaki ders ortamının, sınıfa ait olmayan seslerin yansımaya maruz kaldığı belirtilmiştir. Velilerin öğrencileri canlı dersleri verimli bir şekilde dinleyebilmeleri için ev ortamının sessiz olmasına dikkat etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan Eğitim Kaynaklı Sıkıntılar alt kategorisinde öğretmenler elektronik iletişimin sınırlılığı, öğrenci takip sınırlılığı ve hareket kısıtlılığından bahsetmişlerdir. Tanrıbuyurdu (2022) öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrencilerin acil uzaktan eğitim sürecinde öğrenci-öğrenci ve öğrenci-akademisyen arasındaki etkileşimin zayıf olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrenciler uzun süre derslerde oturmakta, bilgisayar ekranına maruz kalmakta ve hareket edememektedir. Alanyazında da benzer sonuca ulaşılmıştır (Adak, 2021). Güneş, Şahan ve Mirzeoğlu (2023) çalışmasında öğrencilerin derse düşük katılım gösterdiği, ses ve kamera açmadıkları sonucuna varılmıştır. Çalışmamızda da kameralar kapalı olduğu için öğretmenlerin canlı derslerde öğrencilerin ekran karşısında olup dersi dinlenip dinlemediklerini bilemedikleri, öğrencileri takip etmekte zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler, uzaktan eğitim platformu kaynaklı sıkıntılar olarak kullandıkları EBA'nın canlı dersler için gerekli uygulamayı kurmakta zorlandıklarını, bazen giriş yapamadıklarını ve ders esnasında sistemden atıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç alanyazında elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Demir ve Özdaş (2020) öğretmenlerin EBA platformunun alt yapısı, EBA'ya bağlanma sıkıntısı, sistemin hata vermesi gibi bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Atmaz ve Bozdoğan (2023) öğretmenlerin internet sorunları yaşadıkları, teknolojik okuryazarlık konusunda eksiklikleri olduğu, iletişim ve etkileşimin yeterli olmadığı, EBA platformuna yabancılık hissetmeleri, donanım eksikliği yaşanması, sistemin dilinin yabancı gelmesi gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Uzaktan eğitimle yapılacak dersler için gerekli alt yapının olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenler canlı derslere katılacak cihazı, internet bağlantısı olmayan, bir cihazı kardeşlerin hepsinin kullanmak zorunda kaldığı, bulunduğu yerde internet alt yapısının olmadığı durumlarda öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılımında sıkıntıların olduğunu belirtmişlerdir. Alanyazında da benzer çalışmalara ulaşılmıştır (Şahin Durgun, 2022, Güllü ve arkadaşları, 2022, Canpolat ve Yıldırım, 2021). Yılmaz vd. (2020) yaptıkları çalışmada teknolojik imkânsızlıkların uzaktan eğitim hizmetlerindeki verimi düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan Eğitim Olumlu Yönleri kategorisinde çalışmaya katılan öğretmenler uzaktan eğitimden daha fazla yararlanarak konu anlatımı yapabildiklerini, daha çok farklı tarzda soru çözebildiklerini, çevrimiçi ölçme değerlendirmenin daha kolay olduğunu dile getirmişlerdir. Bakhov ve arkadaşları (2021) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Öğretmenler, öğrencilerinin uzaktan eğitim derslere katılarak eğitime devam edebilmelerini olumlu yönü olarak belirtmişlerdir. Belirli bir sebepten dolayı eğitime katılmayan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, uzaktan eğitimin olumlu yanı olarak gösterilmektedir (Yadigâr, 2010).

Çalışmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde en çok kullandığı öğretim yöntem ve teknikleri başlığı altında, bir öğretim kaynağını baz alarak konu anlatıp kaynaktaki etkinlikleri ve; doğrudan anlatım, soru cevap, soru çözümü üzerinden örneklerle sezdirerek konu anlatımı yaptıklarından bahsetmişlerdir. Bu yöntem ve teknikleri kalıcı öğrenmeyi sağlamak, konuları pekiştirmek ve ders içeriğine en uygun yöntem olarak düşündükleri görülmüştür. Atmaz ve Bozdoğan (2023) çalışmalarında öğretmenlerin gösteri deneyleri, düz anlatım yöntemi, soru-cevap tekniği, buluş yoluyla öğretim, tartışma yönetimi, video, tüme varım- tümden gelim ve sunuş yoluyla öğretim gibi yöntem ve teknikleri kullandığını göstermiştir. Alan yazında uzaktan eğitimin uygulama yapmayı gerektiren dersler için zor olduğunu belirtmişlerdir (Kahraman 2020, Kürtüncü ve Kurt 2020). Tanrıbuyurdu (2022) Öğrencilerle yapılan görüşmelerde, yüz yüze eğitimdekinden farklı olarak uzaktan eğitimde en çok sunum ve ödev gibi öğrenme uygulamaları yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aksoy, Bozkurt ve Kurşun'un (2021) çalışmalarında öğrenciler, uzaktan eğitimde sunulan öğrenme kaynaklarının yüz yüze eğitime kıyasla daha fazla çeşitlilik içerdiğini belirtmişlerdir. Toptaş ve arkadaşları (2021) Öğretmenlerin %11'inin yüz yüze eğitimde kullandığı basılı kitabın aynısını uzaktan eğitimde de kullanmaya devam ettiği ve %35'inin ise bu kitabın dijital halini kullanmayı tercih ettiği sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin %34'ünün çevrimiçi ortamlardan kendi derlediği materyalleri derste kullandığı görülmüştür. Uzaktan eğitimde en sık yapılan hatalardan biri daha önce yüz yüze yapılan derslerin uzaktan eğitim ortamında taklit edilmesidir (Bozkurt, 2020b). Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde genellikle yüz yüze eğitimde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin Test, Ödev, Çevrimiçi Test, Soru Cevap, EBA'daki alıştırmaları ölçme değerlendirme araçları olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araçları kullanma sebepleri olarak eksik konularda öğrencilere geri bildirim vermek, pratik değerlendirme imkânı sunmak ve öğrenmeleri kalıcı hale getirmek olduğunu belirtmişlerdir. Alanyazın, çalışmaya katılan öğretmenlerin görüşleri ile benzerlik göstermektedir. Kırmızıgül (2020), EBA aracılığıyla öğretmenlerin öğrencilere ödev verdiğini belirtmiştir. Baran'ın (2020) yaptığı çalışmada uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirmede çoktan seçmeli testler, proje çalışmaları, açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, eğitsel oyunlar ve ödevlerin kullanılabileceğinin üzerinde durmuşlardır. Başka bir çalışmada ise Balta ve Türel Kılıç (2013), uzaktan eğitim sürecinde sözlü sınavlar, yazılı sınavlar, doğru yanlış testleri, otantik değerlendirme, portfolyo değerlendirme, performans değerlendirme, açık

kitap, rubrik, akran değerlendirme yöntemlerinin kullanılabilceğini belirtmişlerdir. Aksu Dünya, Şahin ve Ayberk'in (2021) çalışmasında, kopya girişimlerine karşı önlem olarak sınav sürelerinin kısaltıldığı ifade edilmiştir. Aksu Dünya, Şahin ve Ayberk'in (2021), sınav, proje ve ödev gibi farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanıldığını bildirmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna varılmıştır. Ölçme değerlendirme süreçlerinde sadece sonuç odaklı değerlendirme değil öğrencilerin sosyal ve duygusal yönden gelişimleri için süreç ve ürün odaklı değerlendirmenin yapılması gerekmektedir (Sarı, 2020). Fakat uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme genellikle süreç odaklı değil sonuç odaklı yapılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin salgın sonrasında sadece uzaktan eğitim ile ders işlemek istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun nedenleri olarak uzaktan eğitimde yüz yüze eğitim gibi öğrencilerle iletişim kuramamaları, uzaktan eğitim ile yapılan derslerin verimli olmadığı, iletişim kısıtlılığı ve derslere katılım azlığı gösterilmiştir. Bu çalışma da Demir ve Kale (2020) ve Ünal ve Bulunuz'un (2020) çalışmalarına paralel olarak öğretmenlerin uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitimi desteklemek amacıyla kullanmak istediklerini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin olumlu yönlerini birlikte kullanarak hibrit eğitimi uygulamak istedikleri görülmüştür. As ve Eskici (2023) ortaokul öğrencilerinin hibrit eğitime yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nedeni olarak okul dışındayken bile öğretmen ve öğrencinin etkileşiminin devam etmesi gösterilmiştir. Kadan (2021) çalışmasından elde ettiği sonuçlar neticesinde salgının oluşturduğu olumsuzluklara karşı hibrit eğitimin uygulanması önermektedir. As ve Eskici (2023) çalışmasında, hibrit eğitim öğrencilerin okul ortamından uzakta olması sınıftaki arkadaşlarıyla eş zamanlı derse katılması olumsuz durumunun aşılmasında önemli görülmüştür. Sezgin (2021) uzaktan eğitim sürecinde en büyük problemin kaliteli ve kapsamlı bir çevrimiçi içerik oluşturma konusunda yaşandığını, bunun yanında öğretmen ve öğrencilerin bu konuda yeterince bilgi sahibi olması ve öğretim programlarının bu yönde planlanması gerektiği belirtmiştir. Öğretmenlerin yaşadıkları çeşitli sorunlardan dolayı gelecekte uzaktan eğitime karşı tutumlarının çok olumlu olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler, uzaktan eğitim sürecine yönelik en çok teknolojik cihaz ve internet alt yapı imkanlarının geliştirilmesi önerisinde bulunulmuştur. Bazı öğretmenler, canlı ders sürelerinin az olduğunu ifade etmişlerdir. Şengül ve İzci (2023) ise çalışmasında sınıf öğretmenlerinin bir ders saati süresini yeterli bulduğunu ancak ders saati sayısının fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ders sayısının fazla olmasının öğrencilerinin dikkatinin dağılmasına sıkılmalarına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Canlı derslerde öğrencilerin dikkatlerini çekmenin güç olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde derse planlama ve derse içeriği hazırlama konusunda kendilerini yetersiz hissetmiştir (Karatepe, Küçükgençay ve Peker, 2020). Bu çalışmada öğretmenler, uzaktan eğitim sürecinin verimli olması için sistem hakkında öğretmen, öğrenci ve velilerin bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Can (2020) ve Canpolat ve Yıldırım (2021) çalışmalarında benzer sonuca ulaşmıştır. Uzaktan eğitim ile ilgili bilgi eksiklikleri giderildiğinde süreç daha verimli hale gelecektir.

Çalışmada öğretmenlerin COVID-19 pandemi sürecinde yapılan acil uzaktan eğitim konusundaki değerlendirmelerinin daha çok olumsuz olduğu görülmüştür. Öte yandan eğitimin devam etmesini sağladığı için verimli olduğunu düşünen az sayıda öğretmen olduğu da görülmüştür. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha az verimli olmasının nedenleri olarak iletişimin kısıtlı olması, öğrenci devamsızlığı, sınıf yönetimin zorluğu, kısıtlı öğrenme ortamı, öğrencilerin derse aktif katılım sağlamaması, alt yapı ve donanım problemleri gösterilmiştir. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde ve uzaktan öğretimde benzer tekniklerin kullanması, teknoloji entegrasyonu konusunda zorlandıklarını göstermektedir. Bazı öğrenciler aynı imkânlarla sahip olmadıklarından canlı derslere katılmadığı için acil uzaktan öğretim sürecinde gerçek bir ölçme değerlendirme yapılamamıştır. Gelecekte acil uzaktan öğretimin tekrar yaşanması durumunda bu çalışmada elde edilen veriler değerlendirilerek öğrenme kayıplarının daha az yaşandığı bir eğitim süreci oluşturulabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 15.11.2020 tarih 2020/11 sayılı toplantısında alınan etik kurul onayı ile yürütülmüştür.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

TEACHERS PERCEPTIONS OF EMERGENCY DISTANCE INSTRUCTION

Extended Abstract

The purpose of the study is to reveal the thoughts and opinions of teachers working in middle schools regarding emergency remote education during the COVID-19 pandemic period. The study is important in terms of revealing the expectations of teachers, who are the practitioners of emergency remote education, based on their experiences, thereby contributing to improving the efficiency of the process.

This study, which aims to deeply inquire into teachers' perceptions of emergency remote education, adopts a qualitative research method. In this context, a case study design has been conducted. Qualitative data were collected through semi-structured interview forms from 30 teachers working in various branches at middle schools. The situation was analysed from the perspective of teachers who experienced it firsthand. The study involved teachers of Turkish, Mathematics, Science, English, Social Studies, and Religious Culture and Ethics who actively participated in remote education activities during the pandemic process in middle schools in Çankırı province during the 2020-2021 academic year. Some interviews were conducted face-to-face with audio recordings, while some interviews were conducted via online platforms (e.g., Zoom) due to limitations on face-to-face communication during the COVID-19 pandemic. The qualitative data were analysed using qualitative content analysis. The teachers' opinions were transferred to Microsoft Word, and the data were coded by examining them separately. Suitable categories were created with the coded data.

As a result of qualitative findings, it was seen that teachers express more negative views towards emergency distance education. It was determined that teachers experienced various problems such as limited communication, dropouts, difficulties in using technological devices, and problems with platforms used in online classes, as well as financial constraints during this process. Some teachers believed that remote education was efficient because it allowed education to continue. The reasons for remote education being less efficient than face-to-face education were cited as limited communication, dropouts, difficulty in classroom management, limited learning environment, lack of active participation of students in the lessons, and infrastructure and hardware problems. It was concluded that successful students in face-to-face and remote education had similar attitudes, and successful students were also successful in remote education. It was observed that teachers tried to continue the teaching methods and techniques they applied in face-to-face education in remote education. Teachers who could not transfer the materials that they used in face-to-face education to the home environment experienced problems in how to process the course content. Especially, mathematics and science teachers had difficulties in concretizing the subject due to the limited materials they could use in online classes. It was determined that efficient assessment could not be carried out due to the inability to ensure the participation of all students in online classes. It was observed that teachers did not have sufficient knowledge about assessment practices that could be conducted remotely. Teachers made some efforts to use online assessment and evaluation tools. As understood from the difficulties experienced during the remote education process, it was seen that teachers did not have sufficient knowledge and infrastructure regarding remote education. For an efficient remote education process, teachers need to have sufficient knowledge and infrastructure on this subject. Knowledge gaps can be filled in a shorter time with in-service training provided to teachers. It was observed that the participating teachers wanted to implement hybrid education by utilizing the positive aspects of face-to-face education and remote education together. Participants provided some suggestions for improving the remote education process. This study offers recommendations to individuals and institutions interested in emergency remote education based on the results obtained.

Keywords: Emergency distance education, pandemic, COVID-19, teachers

Kaynakça

- Akdemir, A. B. ve Kılıç, A. (2020). Yükseköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitim uygulamalarına bakışı. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 685-712.
- Aksoy, D. A., Bozkurt, A. & Kurşun, E. (2021). Yükseköğretim öğrencilerinin Koronavirüs (Covid19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algıları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 5(3), 285-308.
- Aksu Dünya, B., Aybek, E. C., ve Şahin, M. D. (2021). Yükseköğretimde uzaktan ölçme ve değerlendirme deneyimleri: Üç devlet üniversitesinden bir örnek [Distance Assessment Experiences in Higher Education: An Example from Three Public Universities in Turkey]. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 232-244.
- Atmaz, K., ve Bozdoğan, A. E. (2023). Köy okullarında görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(4),795-813.
- As, H. ve Eskiçi, M. (2023). Ortaokul öğrencilerinin hibrit öğretime yönelik tutumları. *International Journal of Computers in Education*, 6(2), 47-59.
- Avcı, F., & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.
- Bakhov, I., Opolska, N., Bogus, M., Anishchenko, V., ve Biryukova, Y. (2021). Emergency distance education in the conditions of COVID-19 pandemic: experience of Ukrainian universities. *Education Sciences*, 11(7), 364.
- Baran, A., & Sadık, O. (2021). COVID-19 Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Acil Uzaktan Öğretim Tecrübelerinin Ve Görüşlerinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 813-854. <https://doi.org/10.19171/uefad.882291>
- Bozkurt, A., ve Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-6. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *AUAd*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020b). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi*, 6(3), 112-142
- Bozkurt, A., ve Uçar, H. (2018). E-Öğrenme ve e-sınavlar: Çevrimiçi ölçme değerlendirme süreçlerinde kimlik doğrulama yöntemlerine ilişkin öğrenen görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 745-755.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53.
- Canpolat, U. ve Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 74-109.
- Chirinda, B., Ndlovu, M. ve Spangenberg, E. (2021). Teaching Mathematics during the COVID-19 Lockdown in a Context of Historical Disadvantage. *Educ. Sci*, 11, 177.
- Cöbek, B. (2022). *Zorunlu uzaktan öğretimin yönetimi hakkında branş öğretmenlerinin görüşleri: Covid-19 süreci örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Adıyaman.
- Çetin, G. & Çakır, Ö. (2024). Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin acil uzaktan eğitimle ilgili düşünce ve deneyimleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 20(1), 49-64. <https://doi.org/10.17244/eku.1276628>
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Delic, S. (2021). *Fen Bilimleri öğretmenlerinin pandemi sürecindeki deneyimlerinin ve pandemi sonrası sürece ilişkin önerilerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Demir, S. ve Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Erbil, D. G., Demir, E. & Armağan Erbil, B. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 16(3), 1473-1493. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.49745>
- Flior, E. ve Kowalski, K. (2010). Continuous biometric user authentication in online examinations. *Seventh International Conference on Information Technology (ITNG2010)*, (s. 488-492). Las Vegas, Nevada, USA.

- Güllü, A.O., Ünal Doğan, A., Kaymak, İ. ve Erpolat, U. (2022). Pandemi döneminde öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 7(1), 76-89
- Güneş, B., Şahan, M.B. ve Mirzeoğlu, A.D. (2023). Uzaktan eğitimle yürütülen beden eğitimi ve spor dersine ilişkin öğretmen görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(1), 22-31.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., ve Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning> adresinden edinilmiştir.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education (Second Edition)*. London: Routledge.
- Hotar, N., Özcan, M. A., Baran, B., Yacı, Ş. N., Karagöz, E. (2021). Acil Uzaktan Eğitimden Ne Öğrendik? Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 673-690.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kadan, G. (2021). Covid-19 pandemisinde çocuk ve ailelere yönelik yapılan makalelerin incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1-17.
- Kayalı, B. (2022). *İlk ve ortaöğretimde Covid-19 dönemi uygulamalarının değerlendirilmesi ve acil uzaktan eğitim çerçevesinin oluşturulması*. Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kandemir, M. A., Kurt, K. ve Apaydın, Z. (2022). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının farklı değişkenlere göre analizi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 159-172.
- Kaplan, K. ve Gülden, B. (2021). Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 233-258.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Uluslararası Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(53), 1262-1274.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kazak, E., & Karaahmetoğlu, H. H. (2023). Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 385-401. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilim.1213000>
- Koç, E. S. (2021). Nasıl bir uzaktan eğitim? 1 yılın sonunda yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *International Anatolia Academic Online Journal / Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 7, 2.
- Kultaş, E. ve Çalışkan, E.F. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlar. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(2), 507-521
- Kürtüncü, M. ve Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Moore, M.G. ve Kearsley, I. G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning (3rd ed)*. Boston, MA: Wadsworth Publishing.
- Moore, M. (1990). Toward a Theory of Independent Learning and Teaching. *Journal of Higher Education*, 44, 661-79.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 376-394.
- Öz, E., Aydemir, S. ve Erdamar, G. (2022). Acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanması: sorunlar ve öneriler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 65, 228-259.
- Özdemir Baki, G., & Çelik, E. (2021). Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Matematik Öğretim Deneyimleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 293-320. <https://doi.org/10.51460/baed.858655>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem.
- Pekcan, N., & Toraman, Ç. (2022). Covid-19 Pandemisinde Çevrimiçi Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Öğretmen-Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 120-129. <https://doi.org/10.17556/erziefd.862654>
- Sarı, H. İ. (2020). Evde kal döneminde uzaktan eğitim: Ölçme ve değerlendirmeyi neden karantinaya almamalıyız? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 121-128.
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: Öne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 273-296. <https://doi.org/10.18037/ausbd.902616>
- Süvari, T. (2023). *Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime ve uzaktan öğretmen olmaya yönelik metaforik algıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin Durgun, H. (2022). Dünya’da ve Türkiye’de Yükseköğretimde pandemi kaynaklı acil uzaktan öğretim süreçleri üzerine bir değerlendirme. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Şengül, N. ve İzci, E. (2023). Uzaktan Eğitim ile Gerçekleştirilen Derslere İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *ulakbilge*, 83, 319-328. doi: 10.7816/ulakbilge-11-83-02.

- Tanrıbuyurdu, E. (2022). *Yükseköğretimde acil uzaktan öğretim süreci deneyimleri: Bir durum çalışması örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tatlı, Z., Nas, S.E., Turan, Ş. ve Yaman, H. (2021). Sınıf öğretmenlerinin acil uzaktan eğitim sürecinde ölçme-değerlendirme ihtiyaçlarının tespiti. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 953-987. <https://doi.org/10.17679/inuefd.901997>
- Tunç Toptaş, H. (2022). *Pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin öz-yeterlik alguları ile uzaktan eğitim tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Uğur, S. (2020). Merhaba yeni dünya: Covid19 ve değişen hayatlar, uzaktan eğitim, hızlanan dijital dönüşüm ve teknolojik tekillik (editöre mektup). *AUAd*, 6(2), 7-10.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ünal, M ve Bulunuz, N. (2020) Covid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki sürece ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1), 343-369.
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (GÜ Bilişim Sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yücel, Z. E. (2024). *Acil uzaktan öğretimde öğrencilerin İngilizce dil becerileri ve özerklik gelişimine yönelik bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yıldırım, K. (2020). İstisnai bir uzaktan eğitim-öğretim deneyiminin öğrettikleri. *Alanyazın*, 1(1), 7-15. [doi:http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0101.7.16](http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0101.7.16)
- Yılmaz, E. O. ve Aktuğ, S. (2011). *Uzaktan eğitimde çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının, uzaktan eğitimde etkileşim ve iletişim üzerine görüşleri*. Akademik Bilişim, *Malatya*, 2-4 Şubat.
- Yiğit, Y. (2021) . Öğrencilerin dijital ortamlar üzerinden yapılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine yönelik tutumları. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, 187-204.
- Yirci, R. ve Ögüt, S. (2024). Uzaktan Eğitimin Oluşturduğu Fırsatlar/Tehditler Hakkındaki Öğretmen ve Okul Yöneticisi Görüşlerinin İncelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 11 (1), 41-64.